

**СТРАТЕГИЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ
ТОПОЛА**

Топола, новембар 2007. године

САДРЖАЈ

Одељак 1	Увод.....	3
	Одлука о усвајању Скупштине општине.....	4
	Општински Одбора за социјалну политику	4
Одељак 2	Визија	6
Одељак 3	Мисија	6
Одељак 4	Принципи и вредности	7
Одељак 5	Контекст	8
Одељак 6	Стратешка сврха и циљеви	29
	Циљне групе и проблеми.....	29
	Стратешки циљеви.....	29
Одељак 7	Одељци о приоритетима.....	29
Приоритет 1	Деца и млади	30
Приоритет 2	Очување и јачање капацитета породице.....	42
Приоритет 3	Стара лица.....	45
Приоритет 4	Особе са инвалидитетом.....	50
Приоритет 5	Ромска популација.....	57
Одељак 8	Аранжмани за имплементацију	62
Одељак 9	Праћење и евалуација.....	62
Одељак 10	Ресурси.....	64

АНЕКСИ

Анекс 1	Акциони планови.....	67
---------	----------------------	----

Одељак 1
У В О Д

1.2 ОДЛУКА О УСВАЈАЊУ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

1.3. ОПШТИНСКИ ОДБОР ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ

На основу Одлуке о образовању Општинског координационог одбора бр.020-79/2007-05 од 22.06.2007.године формиран је **Општински координациони одбор за социјалну политику општине Топола**, уз подршку ментора Јанковића Владана испред Министарства рада и социјалне политике. Одбор има 8 чланова и 8 заменика који су представници локалне самоуправе, јавних служби и цивилног сектора а задатак Одбора је израда Нацрта социјалног акционог плана општине, анализирање потреба највулнерабилнијих друштвених група, указивање на расположиве ресурсе, креирање пројеката и програма кроз које ће бити задовољене потребе најугроженијих грађана. Решењем председника општине Топола у Општински одбор за социјалну политику делегирани су:

Председавајући Одбора

Нада Илић, Општинска управа општине Топола, председавајућа Одбора Верица Перић, Општинска управа општине Топола, заменик председавајуће Одбора

Чланови Одбора и њихови заменици :

Сектор социјалне заштите:

Слободанка Миливојевић, Центар за социјални рад, одељење у Тополи, члан Верица Новчић Петрић, Центар за социјални рад, одељење у Тополи, заменик члана

Сектор запошљавања:

Жарко Сремчевић, Национална служба за запошљавање, филијала Крагујевац, члан Биљана Марковић, Национална служба за запошљавање, филијала Крагујевац, заменик члана

Цивилни сектор:

Биљана Павлићевић, Црвени крст Топола, члан Славица Гобелјић, заменик члана Славица Ђурић Павловић, Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним лицима и другим хендикепираним лицима "Загрљај", члан Маријана Тарановић, Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним лицима и другим хендикепираним лицима "Загрљај", заменик члана

Сектор здравства:

Др.Љиљана Јовановић, Дом здравља"Свети Ђорђе", члан Др. Надежда Јовановић, Дом здравља"Свети Ђорђе", заменик члана

Сектор просвете:

Милијана Радосављевић Глишић, Основна школа "Карађорђе", члан Љубомир Јовчић, Основна школа "Карађорђе", заменик члана

Општински одбор за социјалну политику је основано као саветодавно тело председника општине Тополе, а основни задаци Одбора су: израда Стратешког плана општине, да анализира потребе најугроженијих група грађана, указује на постојеће ресурсе за подмирење потреба најугрожених група грађана, ради нацрте плана за побољшање решавања задовољавања потреба најугроженијих група грађана, ради пројекте и акционе програме из ове области за решавање конкретних питања или група питања и друго.

Одбор за социјалну политику Топола

Одељак 2

ВИЗИЈА

... да општина Топола постане водећа општина у Србији у којој је развијен интегрисан систем социјалне заштите и

постигнута пуна социјална сигурност свих грађана.

Одељак 3

МИСИЈА

.... да локални актери социјалне заштите кроз пружање врхунских услуга дају допринос промовисању и унапређењу здравих стилова живота, информисању и едуковању грађана за унапређење квалитета сопственог живота, а посебно рањивих и маргинализованих друштвених група, кроз коришћење постојећих и стварање нових ресурса, ефикасан систем социјалних услуга и сервиса који подржавају живот у заједници, уз партнерско учешће јавних служби, невладиног и приватног сектора.

Одељак 4

ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

ПРИНЦИПИ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКОГ ПЛАНА

- 1 Отворена "транспарентна" консултација у припремању плана,
- 2 Демократско одлучивање,
- 3 Дугорочна перспектива,
- 4 Ефикасност (исплативост/економичност)
- 5 Реалистични приступ, једнакост и "фер" односи у доступности и пружању услуга,
- 6 Партнерски приступ у развоју услуга,
- 7 Мултидисциплинарни и међусекторски приступ,
- 8 Специфични мерљиви, реални и оствариви циљеви.

ПРИНЦИПИ ПРУЖАЊА УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

- 1 Активно учествовање грађана
- 2 Одрживост пружања услуга
- 3 Једнакост и фер односи у доступности и пружању услуга
- 4 Партнерство у пружању услуга
- 5 Дизајнирање циљне услуге ради задовољења потреба нај сиромашнијих и најугроженијих делова становништва

Одељак 5

КОНТЕКСТ

ЛИЧНА КАРТА ОПШТИНЕ

Територија општине Топола налази се у средишњем делу Србије. Она је смештена у централном пределу Шумадије и захвата сливно подручје горњег и средњег тока реке Јасенице и средњег тока реке Кубршнице. Општина Топола обухвата подручје од 365 км², што је 14,91% од укупне површине Шумадијског округа и заузима четврто место у округу иза крагујевачке, књићке и аранђеловачке општине. Варош Топола је једино насеље у општини градског типа и околу вароши се налази 31 насеље руралног типа.

Укупан број становника на подручју општине по попису из 2002. године је 25.292 становника, што је у односу на

број становника по попису из 1991. године од 27.579 мање за 2.287 становника. Ово говори о томе да ја општина Топола општина са негативном стопом природног прираштаја, а поред тога радно способно становништво напушта подручје општине и одлази у веће центре ради бољих услова за запошљавање и напредовање. У градском подручју живи 5.422 становника, а у селима 19.870 становника.

На подручју општине имамо око 450 предузећа, која су свој рад ускладила са најновијим порописима о привредним друштвима и око 500 предузетника, али се тај број из дана у дан мења. Број запослених, по најновијим подацима, је 3.671 од чега је код послодавца запослено 2.698 лица, а samozапослених (оснивача предузећа и радњи) је 973 лица. Укупан број незапослених је око 2.500, за које национална служба

запошљавања спроводи различите програме како би подстакla запошљавање и самозапошљавање.

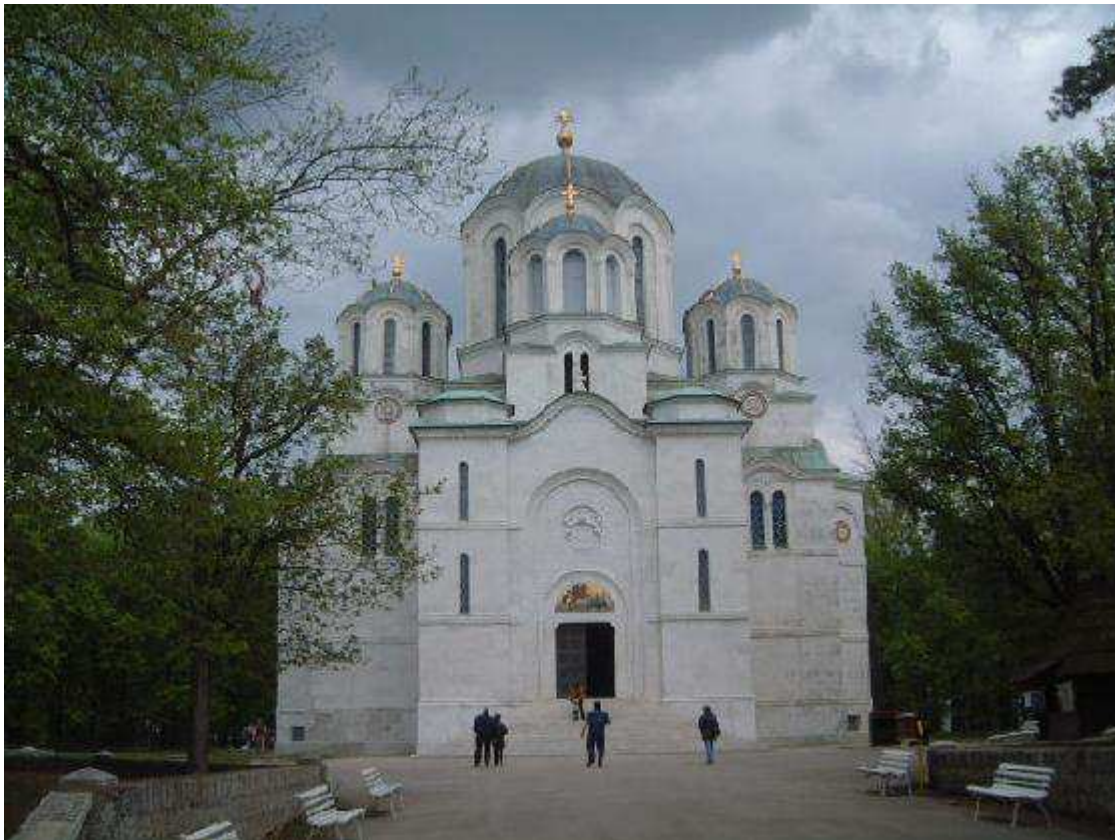
Од укупног броја запослених код послодаваца (2.698 лица) у привреди је запослено 2.021 лице, а у ванпривреди 677 лица. Процес приватизације друштвених предузећа је при крају, иако сва приватизована предузећа не раде, али се очекује да ће иста веома брзо наставити са обављањем делатности.

Главна привредна грана општине Топола је пољопривреда. Пољопривредно земљиште на подручју наше општине је површине од 27.881 ха или 76% укупне површине општине. У укупном националном дохотку општине пољопривреда учествује са 68,43%. Од укупно 7.609 домаћинстава на подручју општине 5.785 домаћинстава или 76% поседује пољопривредно газдинство.

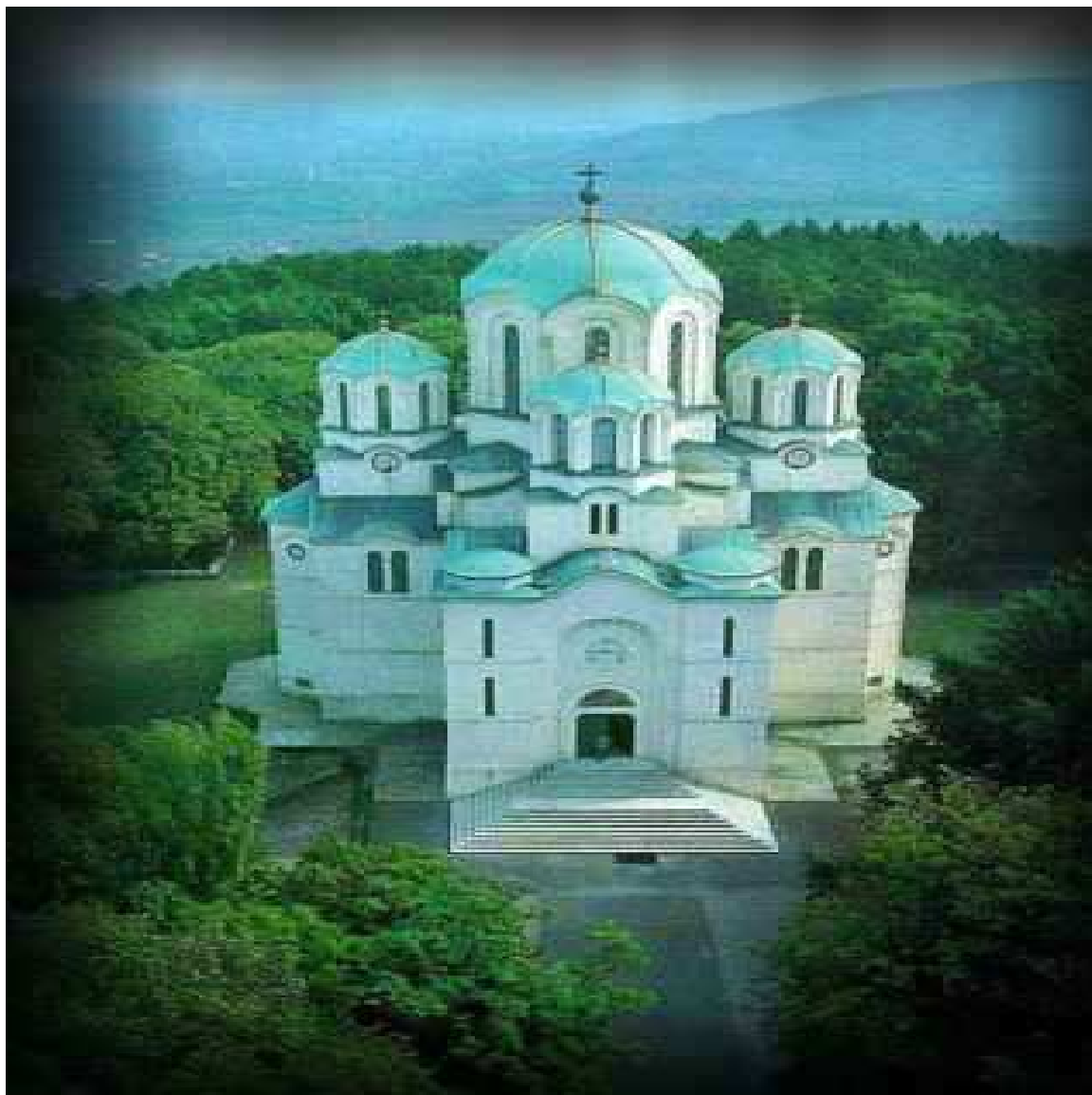
Најзаступљеније пољопривредне културе на подручју општине су кукуруз на 6.310 ха, пшеница 6.060 ха, воће 4.755 ха, винова лоза 1.266 ха, поврће 2.120 ха и сточно крмно биље 4.877 ха.

Пољопривреда је и даље стратешка грана у коју ће општина Топола из свог буџета уз помоћ средстава из Републике у наредном периоду развијати, као и производњу здраве хране за шта постоје природни услови.

Други правац развоја општине је туризам и угоститељство, јер је културно и историјско наслеђе општине веома велико, а поред тога значајни су и клима, рељеф, хидрографски објекти и биљни и животињски свет. На Опленцу, брду изнад Тополе, налази се маозулеј Задужбина Краља Петра I Карађорђевића у коме се налазе посмртни остаци династије и породице Карађорђевић. Маузолеј династије Карађорђевић на Опленцу је један од најлепших споменика новог времена у свету, који евоцира изглед наших најлепших средњовековних задужбина као надгробни храм-маузолеј. Поред маузолеја ту је и Карађорђев град, касарна, манастири Никоље, Благовештење и Вољавча који се налазе у околини Тополе. Топола своју шансу за развој туризма налази и у чињеници да је у непосредној близини Београда.

На основу напред наведених параметара и броја привредних објеката, индивидуалних стамбених зграда, броја поднетих захтева за легализацију објеката, броја захтева за изградњу привредних и стамбених објеката, броја возила на подручју општине, броја туриста и посетилаца који током године посете Тополу и околину и остварења појединих прихода, који не зависе од неког одређеног параметра, у протеклим годинама, надлежна служба за послове финансија је планирала приходе буџета општине у 2007. години.

Демографски подаци

По статистичким подацима о попису становништва у Р Србији из 2002.години општина Топола има укупно 25.292 становника. С обзиром да је 1991. године у општини Топола живело 27.579 становника број становника у последњој декади смањио се за укупно 2.287.

У периоду између два пописа општина Топола имала је велики механички прилива становништва са подручја АП КиМ из Хрватске и БиХ. Ипак и поред

досељавања Топола је у односном периоду била депопулационо подручје, пре свега због изразито ниске стопе наталитета која је међу најнижим у Шумадијском округу, а због лоших привредних, материјалних, и других услова дошло је до исељавања домицилног становништва, које одлази у потрази за послом и на школовање у веће градове.

По последњим статистичким подацима (2004. година) у општини Топола рођено је 227 деце или 9,2 на 1000 становника а умрло 387 лица или 15,6 на 1000 становника, тако да је укупан природни прираштај у овом периоду негативан и износи – 160 или – 6,5 на 1000 становника, односно за 160 лица је више умрло него што је рођено.

По наведеним подацима општина Топола је по природном прираштају са -6,5 испод просека у Шумадијском округу (-2,1), којем припада.

У општини Топола боравило је укупно око 700 лица ван свог пребивалишта, 200 прогнаних и избеглих са подручја Хрватске и БиХ и 500 расељених са КиМ.

Расељена лица као држављани Републике Србије, са боравиштем на подручју општине Топола остварују сва права из социјалне и породично правне заштите као држављани Републике Србије.

Према статистичким подацима о попису становништва у Републици Србији (подаци за 2004. годину) у општини Топола закључено је 134 (према 112 годину дана раније), а разведено 28 бракова (према 27 годину дана раније) или сваки четврти.

А) Становништво преко 15 година према школској спреми:

Укупно	Без.школ. спреме	Основна школа	Средња школа	Виша школа	Висока школа	Непознато
21.559	1.059	12.627	6.537	585	436	316

Б) Становништво према полу и старости:

Пол	Укупно	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39
Свега	25.292	1.089	1.288	1.356	1.545	1.551	1.493	1.496	1.403
М	12.448	572	643	740	786	795	760	784	686
Ж	12.844	517	645	616	759	756	733	712	717

Пол	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80 +
Свега	1.758	2.115	1.818	1.175	1.519	1.775	1.752	1.157	683
М	863	1.128	903	573	721	855	811	427	252
Ж	895	987	915	602	798	920	941	730	431

За још 319 становника, који живе на подручју општине Топола, нису утврђени подаци о старости (149 мушкараца и 170 жена).

У општини Топола тренутно живи 5.134 становника са више од 60 година старости.

В) Број пензионера (структура) – инвалидски, старосни, породични

Инвалидске пенз.	Старосне пензије	Породичне пенз.	Укупно
572	974	702	2.248

Г)) Број домаћинстава по броју чланова

Бр.чланова	Укупно	Са 1 чл	Са 2 чл	Са 3 чл	Са 4 чл	Са 5 и в.
Бр.домаћинстава	7.636	1.440	1.738	1.205	1.271	1.982

Смањено се број породица са више од пет чланова између два последња пописа становништва (за укупно 446) или за око 18% а нешто је повећан укупан број домаћинстава (више је једногенерацијских породица).

По подацима Националне агенције у општини Топола у току 2004.године укупно 1.665 (раније 1.480) лица било је на евиденцији незапослених лица.

Незапослена лица у општини Топола*

Укупно Т о п о л а	Први пут траже посао		Без квалификација	Жене	На 1000 становника
	Свега %	48,6	Свега %		
1.665	809	48,6	458 27,5	843	67

Народни доходак			Народни доходак по становнику		
2003.	2004.	Индекс 2004/2003	2003.	2004.	Ниво РС=100
2.019.941,00	2.530.598,00	125,30	80.611,00	102.222,00	85,9

* Податак Републичког завода за статистику, Одељење статистике у Крагујевцу (последњи објављени подаци са 31.12.2004.).

Зараде у општини Топола са порезом и доприносима XII 2006. године		
Укупно	Привреда	Ванпривреда
27.260,00	20.626,00	40.542,00

Зараде у општини Топола без пореза и доприноса XII 2006. године		
Укупно	Привреда	Ванпривреда
18.580,00	14.041,00	27.666,00

Тзв. нето зараде (без пореза и доприноса) у ванпривреди општине Топола повећане су (номинално), али су реално смањене због раста трошкова живота и инфлације у наведеном периоду.

Зараде у ванпривреди наше општине у 2006. години на приближном су нивоу онима из 2005. године.

Зараде у ванпривреди финансирају се из буџета Р. Србије (запослени у здравственој заштити, образовању, социјалној заштити, инспекцијским службама, пореској управи и др.) и оне не прате тзв. друштвену продуктивност рада на нивоу општине, која је испод просека у РС.

Сасвим је супротна ситуација у привреди општине где је просечна зарада скоро дупло нижа у односу на просечну зараду у ванпривреди. Иако је предност у квалификационој структури у корист ванпривреде ова разлика је ипак велика.

У општини Топола не води се посебна евиденција о броју нехигијенских насеља.

По процени овог Центра постоје делови насеља у општини Топола, тзв. "Крива бара", делови насеља "Бор" у којима има по неколико кућа, не више од двадесетак, за које би се могло рећи да су нехигијенске (без воде, струје и сл.).

У општини Топола послује или има своје седиште невелик број привредних организација и субјеката од којих један број са друштвеним капиталом.

У извештајној години један број предузећа са друштвеним капиталом приватизован је, а остала очекује приватизација у 2006. години.

Привредна кретања у извештајној години нешто су боља него у предходном периоду.

ПОДАЦИ О СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ

Укупан број корисника

Година	Број корисника	Ланчани индекс
2002.	1.270	107
2003.	1.201	102
2004.	1.186	100
2005.	1.114	94
2006.	1.177	100

У извештајној години укупан број корисника евидентираних у овом Одељењу повећан је за 63 у односу на 2005.годину. У последњих пет година укупан број корисника креће се око 1.200.

Наведени број корисника у 2006. години учествује са 4,6% у укупном броју становника општине Топола.

Као и у предходној извештајној години може се рећи да су корисници овог Центра равномерно распоређени на територији целе општине Топола са незнатним одступањима од просека у тзв. "Кривој бари", где се бележи нешто већи број корисника, посебно кад су у питању материјално необезбеђена лица.

Кретање број корисника према обележју старости:

Старосна група	2005		2006.		Индекс: 2006/2005.
	Број	%	Број	%	
Деца и омлади.	360	32	398	34	110
Одрасла лица	489	44	504	43	103
Стара лица	265	24	275	23	103
Укупно	1114	100	1177	100	105

У односу на 2005. годину у 2006. години повећан је укупан број корисника овог Центра у општини Топола, а по обележју старости више је деце и омладине за 38, одраслих лица за 13 и остарелих лица за 10

Структура корисника основних облика социјалне и породично правне заштите

Табела о кретању укупног броја корисника основних облика социјалне и породично-правне заштите

Табела 3.

Облик заштите	Број корисника					Индекс 2006/2005
	2002	2003.	2004	2005	2006	
Усвојење	0	1	1	0	0	0
Старатељство	28	28	29	30	32	106
Смештај у установу	59	65	55	64	68	106
Смештај у другу породицу	13	13	16	17	16	94
Додатак за помоћ и негу	114	121	120	126	138	109
Мат.обезбеђење (број породица)	174	157	180	182	188	103

Помоћ за оспособљавање	2	0	3	3	2	67
Заштићено становање*	0	0	0	0	0	0
Услуге социјалног рада	8.759	6.893	7.023	5.865	7.873	134

-Усвојење

Иако је усвојење свакако најцелисходнији облик заштите деце без родитељског старања у извештајној години није реализовано ни једно као ни у 2005. години (у 2003. и 2004. години реализовано је по 1 усвојења).

-Старатељство

Постоји потреба да се већи број лица (одраслих и старих) стави под старатељство, како би се заштитила њихова личност и њихова права и интереси, од приказаног броја из овог извештаја.

Тешкоће међутим постоје,

- како у фази откривања: јер сродници ових лица не пријављују овом органу старатељства потребу да се ставе под старатељство, односно да се покрене поступак пред судом ради њиховог лишења пословне способности,

-тако и када су ова лица позната органу старатељства: јер је вештачење скупо а оно је најважнији доказ у поступку пред судом ради лишења пословне способности. Ипак у извештајној години откривен је, односно пријављен овом Центру, већи број лица која су стављена под старатељство.

-Смештај у установу социјалне заштите

Ово право под условима из закона могу остварити и деца и омладина и одрасли и стари корисници.

И док с једне стране постоји сагласност да се смањи број деце на смештају у установама социјалне заштите у корист неког од целисходнијих облика заштите (смештај у другу породицу или усвојење), с друге стране постоји евидентан недостатак смештајних капацитета за одрасле и старе кориснике.

Све је више старих самохраних лица посебно на сеоском подручју.

Проблем ових лица могао би евентуално бити ублажен када би постојало институционализовано право на помоћ у кући у општини Топола или агенције за сервисне услуге овим лицима, са посебним нагласком на потребе старих на селу, због све учесталијих проблема самохраних старачких домаћинстава. У Тополи постоји Клуб за старе који донекле ублажава наведене тешкоће.

У општини у оквиру удружења пензионера постоји клуб, где се јадан број старих окопља и остварује одређена права и повластице.

Због великог учешћа старих лица у укупном становништву општине постоји потреба за указивање веће пажње овим лицима.

У том смислу постоји и потреба организовања ванинституционалних облика заштите ових лица Напомињемо да у општини Топола не постоји заштићено становање.

-Смештај у другу породицу

Изменама закона о социјалној заштити у 2004.и доношењем новог Породичног закона у 2005. години с једне стране афирмисан је овај облик заштите али су с друге стране поштрени услови за стицање подобности хранитеља. Тренутно евидентирани број лица на смештају у другој породици сигурно не одговара постојећим потребама и могућностима и очекујемо његов раст у наредним годинама.

Остаје трајан проблем смештаја старих лица у другу породицу (са изузетком сродничких), због немогућности мотивације хранитеља да ова лица примају на смештај.

-Додатак за помоћ и негу другог лица

Иако овај Центар у најкраћем року обрађује све захтеве за признање права на додатак за помоћ и негу другог лица, Првостепени орган вештачења није у стању, по садашњој организацији рада и броју кадрова којима располаже, да обезбеди благовремено достављање својег налаза, оцене и мишљења овом Центру, како би се покренути поступак окончао у законом прописаном року.

Крајем извештајне години дошло је до измена одредби Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана у делу којим су прописани услови за остваривање права на додатак за помоћ и негу другог лица.

Нове одредбе довеле су до повећања броја корисника односног права у 2006. години.

-Материјално обезбеђење

У општини Топола објективно гледано постоји знатно већи број материјално необезбеђених лица него што то показује овај извештај о раду.

Ради се лицима која по Закону не могу остварити ово право из разних разлога али немају довољно прихода за издржавање породице.

Још није окончан процес приватизације предузећа са друштвеним и државним капиталом на подручју општине, а један број запослених у овим предузећима остварује ниске зараде или по више месеци не прима зараде мада се овај број лица смањило у односу на 2005. годину.

Ови запослени не могу остварити своја права на зараду или минималну зараду, иако на то имају право по Закону о раду а због препрека из Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана (институт тзв. Минималне зараде, као разлог за одбијање захтева запослених лица) ни право на материјално обезбеђење.

Посебну категорију материјално угрожених лица чине они наши суграђани који остварују ниска примања по основу пензије (инвалидске, породичне и др.).Ова примања виша су од нивоа социјалне сигурности у Републици Србији по прописима о социјалној заштити али ипак недовољна да се подмире основне животне и потребе основног комуналног стандарда, а ова лица нису у могућности како остали грађани способни за рад и привређивање да обезбеде приходе. И поред тога општина није у могућности да овим лицима субвенционише станарине и комуналне трошкове.

Овај Центар остварује сарадњу са Црвеним крстом на подручју општине и другим владиним и невладиним организацијама како би се ублажили горе побројани проблеми, посебно проблеми материјално необезбеђених лица и интервенише по потреби из средстава намењених за тзв. "проширена права" али овакви видови помоћи могу се користити само повремено.

Указујемо и на проблем породица са радно способним члановима које остварују право на материјално обезбеђење у ограниченом трајању до 9 месеци годишње. У

најбољем случају ове породице по најмање три месеца годишње не могу да користе односно право, када је потребно више него иначе интервенисати из средстава општине једнократним помоћима. Од ових лица најизраженији је проблем самохраних мајки са једним дететом, које не остварују право на законско издржавање за дете (није утврђено очинство, непозната адреса оца детета и сл.), које због бриге о детету нису у могућности да радом остваре приходе, тако да им остаје једино право на дечији додатак и једнократне помоћи, као извор прихода.

-Заштићено становање*

Ово право не може се остварити на подручју општине.

-Услуге социјалног рада

Услуге социјалног рада пружају се корисницима у вези са остваривањем одређених права код овог Центра или самостално у складу са законом и другим прописима.

Број услуга социјалног рада у последњих пет година креће се између нешто више од 6.000 до нешто више од 8.000 и није везан само за број корисника (већ за број контаката и сложеност проблематике која је више или мање изражена у раду са појединим категоријама корисника). У извештајној години повећан је број корисника, а последично и број услуга.

Права која се финансирају из буџета општине Топола

Табела 4.

Облик заштите	Број корисника					Индекс 2006/20 05
	200 2.	200 3.	200 4.	200 5.	200 6.	
Привремени смештај у прихватилиште	0	0	0	2	1	50
Привремени смештај у прихватну станицу					0	
Једнократна помоћ у новцу (број породица)	273	286	291	282	196	70
Једнократна помоћ у натури (број породица)	137	98	45	19	18	95
Помоћ у кући	0	0	0	0	0	0
Дневни боравак	0	0	0	0	0	0
Опрема корисника за смештај у установу с.з. или другу породицу	3	4	3	2	2	100

Напомена:

1. Право на привремени смештај у прихватилиште и прихватну станицу финансира се из буџета општине (града) од 1.1.2005.године у складу са Законом о

изменама и допунама Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана ("Сл.гл.РС" број 84/04).

2. Право на дневни боравак и право на помоћ у кући не могу се остварити у општини Топола, с обзиром да општина нема средстава за финансирање ових права.

3. Помоћ у натури (брашно, шећер, уље, свињска маст, хигијенска средства, огревно дрво и сл.) смањује се из године у годину и замењује другим видовима помоћи, због повлачења донатора са нашег подручја али и редовнијих исплата других видова помоћи (материјално обезбеђење и др.).

Проширена права (из буџета општине Топола)

Табела 5.*

Облик заштите	Број корисника		Индекс 2006/2005.
	2005.	2006.	
СОС телефон	-	-	-
Субвенције (број породица)		188	
Додатак на сталну новчану помоћ	-	-	-
Увећана једнократна помоћ (број породица)	-	-	-
Стипендије, школараине	-	-	-
Бесплатан оброк	350	350	
Превоз лица са инвалидитетом	-	-	-
Месечна карта за превоз ученика	10	10	
Екскурзије, рекреативна настава, летовање	-	-	-
Становање уз подршку	-	-	-
Остало	-	-	-
Помоћ породицама отетих и несталих лица	-	-	-

***НАПОМЕНА:**

У народној кухињи прошле 2006. године било укупно **350** корисника од којих **170** корисника права из социјалне заштите.

У народној кухињи која је организована у општини Топола корисници могу да добију по један скувани топао оброк у току дана што је од великог значаја за један број наших суграђана посебно у зимском периоду када је могућност остваривања додатних прихода ионако смањена.

Општина Топола донела је одлуку о субвенционирању свих комуналних услуга за све кориснике материјалног обезбеђења.

Општина Топола такође плаћа и трошкове превоза ученика корисника социјалне заштите.

Остала права из табеле број 5 не финансирају се из буџета општине,

Општина Топола је из буџета у 2006. години издвојила укупно **625.883,86** динара (иако је планирано 1.100.000,00 динара), од тога:

-за права корисника

625.883,86 динара,

-за финансирање радника у центру	0,00 динара,
-за доградњу и адаптацију простора	0,00 динара,
-за услове рада (инвентар, возила итд.)	0,00 динара,
-за трошкове грејања	0,00 динара,
-за друге намене	0,00 динара,

Из буџета општине Топола у току 2006. године издвојено је **625.883,86** динара за исплату једнократних помоћи (већ наведено у првој ставки трошковника). У односу на 2005. годину издвајања за социјалну заштиту повећана су за номиналних 74.361,54 динара или за 11,9%. На овај начин издвојено је мање него 2004. године (649.041,00 динара).

За друге намене у социјалној заштити општина Топола није одлучила да издвоји средства.

Центар (Одељење) оцењује позитивно сарадњу са општинском управом и другим општинским службама на реализацији планираних задатака у 2006.

АНАЛИЗА КЉУЧНИХ АКТЕРА

1 . ЛОКАЛНА САМОУПРАВА – Општина Тополе, у задњих пар година посвећује посебну пажњу на спровођење социјалне заштите својих грађана.

На основу Одлуке о правима у социјалној заштити и социјалној сигурности грађана општине Топола они грађани и лица која се на подручју општине Топола нађу у стању социјалне потребе могу остварити следећа права:

- 1.Једнократну новчану помоћ,**
- 2.Право на накнаду трошкова сахране,**
- 3.Право на накнаду трошкова лечења,**
- 4.Право на опрему корисника приликом смештаја у установу социјалне заштите или у другу породицу,**
- 5.Право на услуге социјалног рада.**

Општина Топола има опредељење да, као наручиоц услуга, у великој мери допринесе побољшању квалитете и развоју ширине спектра социјалних услуга, које ће се пружати грађанима општине Топола. У партнерству са другим кључним актерима, активностим усмереним на област социјалне заштите усмерена, Општинска управа тежи да унапреди и побољша социјалног статус грађана, на личном, породичном и ширем социјалном плану, зарад јачања капацитета појединца и установа за решавање социјалних проблема на локалном нивоу.

2. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА - Центар за социјални рад "Сава Илић" у Аранђеловцу основан је одлуком општине Аранђеловац 1965. године, а на основу одлуке општине Топола почев од 1970. године делује и на подручју општине Топола.

Седиште Центра је у Аранђеловцу, а за рад у Тополи основано је Одељење, као посебна организациона јединица.

Назив центра односно организационе јединице центра	Руководећи Послови (директор, руководиоца одељења)	Послови социјалног рада	Административно рачуноводствени послови	Технички послови	Укупно
Центар за социјални рад „Сава Илић,, Аранђеловац	1	14	4	2	23
Одељење у Тополи	1	3	0	0	4

На основу закона и статута, Центар је установа социјалне заштите, чија је основна делатност, социјални рад и социјална заштита, породично правна заштита (шифра 130 и 240) и заштита деце без родитељског старања кроз смештај у другу породицу (шифра 85 322).

"У спровођењу социјалне заштите и социјалног рада Центар за социјални рад врши следећа јавна овлашћења:

- решава у првом степену о остваривању права утврђених овим Законом,
- пружа услуге социјалног рада у поступку решавања о тим правима,
- врши исплату новчаних права утврђених овим законом (послови исплате корисницима по основу остварених тзв. "основних права" враћени су Министарству за социјална питања у надлежност од момента оснивања Информационог система, а Центар је задржао надлежност за послове исплате корисницима тзв. "проширених права", наша напомена)".

Поред овако дефинисаних послова Центар обавља и следеће стручне послове у области социјалне заштите и социјалног рада:

1. открива и прати социјалне потребе грађана и проблеме у области социјалне заштите,
2. предлаже и предузима мере у решавању стања социјалних потреба грађана и прати њихово извршење,
3. организује и спроводи одговарајуће облике социјалне заштите и социјалног рада,
4. развија и унапређује превентивне активности које доприносе спречавању и сузбијању социјалних проблема,
5. пружа дијагностичке услуге, спроводи одговарајућу третман, саветодавно-тераспијске услуге и стручну помоћ корисницима,
6. подстиче, координира и организује професионални и добровољни хуманитарни рад у области социјалне заштите,
7. води документацију и евиденцију о пруженим услугама и предузетим мерама у оквиру своје делатности,
8. води евиденцију о деци за усвојење и потенцијалним усвојоцима на подручју за које је основан
9. врши и друге послове утврђене законом и одлуком скупштине општине.

У области заштите деце и омладине и рехабилитацији учинилаца кривичних дела делатност Центра ближе одређују и :

- Кривични законик,
- Законик о кривичном поступку,

-Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица,
-Закон о извршењу кривичних санкција,
-Закон о прекршајима и
-Закон о прекршајном поступку.

Ови закони пре свега одређују поступак и задатке Центра у раду са децом и омладином асоцијалног и делинквентног понашања, као малолетних извршилаца кривичних дела и учинилаца прекршаја.

У раду са децом и омладином делинквентног понашања Центар користи мере превенције у спречавању настанка асоцијалног понашања, а у случају извршења кривичног дела или учињеног прекршаја, у сарадњи са институцијама система које су задужене за бригу о деци и омладини, суда, тужилаштва и органа за прекршаје, помаже у индивидуализацији санкција према малолетницима, спровођењем неких од њих (васпитне мере) и извештавањем о постигнутим резултатима рехабилитације.

Задачи Центра одређени су и Законом о избеглицима и Уредбом о збрињавању избеглица. Са избеглим, прогнаним и расељеним лицима овај Центар ангажовао се у пружању стручне помоћи код остваривања појединих права, као и у случајевима потребе њиховог збрињавања у установу социјалне заштите по предходно прибављеној сагласности о плаћању трошкова смештаја од Комесаријата за избеглице.

У свом раду Центар придржава се својих планова и програма рада за општину Аранђеловац, односно општину Топола, прилагођавајући се ситуацији на подручју за које је основан како и потребама појединаца породица и других друштвених група којима пружа заштиту.

У овом Центру грађани могу остварити следећа права:

- 1. Право на материјално обезбеђење,**
- 2. Додатак за помоћ и негу другог лица,**
- 3. Помоћ за оспособљавање за рад,**
- 4. Смештај у установу социјалне заштите или другу породицу и**
- 5. Услуге социјалног рада (које Центар пружа у вршењу поверених послова приликом одлучивања о наведеним правима грађана).**

Ова права прописана су Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана ("Сл.гл.РС" 36/91 . . . 115/05) и финансирају се из буџета Републике Србије (Министарство рада, запошљавања и социјалне политике).

Почев од 2005. године право на смештај у установу социјалне заштите типа прихватиштва и прихватне станице обезбеђује се у складу са последњим изменама и допунама Закона о социјалној Заштити из средстава општине оснивача Центра.

Центар одлучује о овим правима грађана у првом степену на основу јавних овлашћења, као специјализована уставна социјалне заштите.

Овај Центар, као надлежан орган старатељства, пружа заштиту и помаже грађанима у остваривању права у вези са:

Браком и односима у браку, односима у ванбрачној заједници, односима деце и родитеља, усвојењу, старатељству, хранитељству, издржавању, имовинским односима у браку и породици, насиљем у породици и личним именом.

Центар по службеној дужности или по захтевима, односно на иницијативу странака и других овлашћених предлагача пружа помоћ и заштиту грађанима у

остваривању и заштити њихових права из области породичних односа, брака, као и других статусних права.

У општини Топола у 2004. години основан је Клуб за старе.

Овај Центар, као надлежан орган старатељства, пружа заштиту и помаже грађанима у остваривању права у вези са:

Браком и односима у браку, односима у ванбрачној заједници, односима деце и родитеља, усвојењу, старатељству, хранитељству, издржавању, имовинским односима у браку и породици, насиљем у породици и личним именом.

Центар по службеној дужности или по захтевима, односно на иницијативу странака и других овлашћених лица, пружа помоћ и заштиту грађанима у остваривању и заштити њихових права из области породичних односа, брака, као и других статусних права.

У пружању облика, услуга и мера социјалне и породично-правне заштите Центар је у 2005.години на локалном нивоу сарађивао са:

-општином Топола.

-државним органима (Одељењем унутрашњих послова у Тополи и Општинским јавним тужилаштвом у Тополи),

-Општинским судом у Тополи,

-Здравственим центром у Тополи,

-Основним и средњим школама на подручју општине Топола,

-Црвеним крстом у Тополи,

-Повереником Комесаријата за избеглице у Тополи,

-НВО на подручју општине Топола и

-Српском православном црквом у Тополи.

3. ПРОСВЕТА – У општини Топола, образовањем и васпитањем деце и омладине, и баве се следеће установе:

Дечји вртић "Софија Ристић"

Вртић је почео је са радом 1985.год. У том периоду имао је три васпитне групе: две јаслене и једну мешовиту.Током времена расло је интересовање родитеља за пружање услуга Вртића тако да тренутно 8 васпитних група целодневног и 12 група полудневног боравка.Целодневни боравак обухвата 190 деце, а полудневни 220 деце. Од ових 12 група 10 се налази на сеоском подручју где се планира отварање још 2 васпитне групе. У Установи је запослено 44 радника. Због недовољних смештајних капацитета вртић није у могућности да изађе у сусрет потребама нових корисника.

ОШ "Карађорђе" -Топола

ОШ "Карађорђе" је највећа школа у општини Топола и једина градска основна школа. Има велики углед и богату традицију. Њено име је нераскидиво везано за лик и дело бесмртног Карађорђа Петровића. Вожд је ценио учене људе и придавао велику важност образовању. Тако је, прву школску зграду у Тополи, саградио већ 1813.године у делу црквене порте. Топола је 1930.године добила још једну зграду названа Народна основна школа села Тополе. Школске 1956/57. године добила је садашње име "Карађорђе" и постепено се развијала у праву матичну школу за оближња места. Развој Тополе и повећање броја ученика захтевало је изградњу нове школске зграде, што је и реализовано 1988.године. Стари део школе је реновиран 1990.године и прилагођен бољим условима рада.

Данас школа има три издвојена одељења: у Липовцу, Жабару и Божурњи. Матична школа у Тополи ради у пет школских објеката: старој и новој школској згради, павиљону, ђачкој кухињи и физкултурној сали. У току 2004/2005.године санирано је прокишњавање равног крова изнад централног хола, саграђене две предивне просторије: медијатека и читаоница и опремљене намештајем. Школске 2005/2006.године реновиран је улаз старе школе и урађене степенице. Школска кухиња и павиљон су, такође, реновирани. Урађена је спољна фасада, кров кухиње је препокривен, а унутрашњост окречена. Испред павиљона урађене су степенице и стазе. Све ове радове финансирала је Општина, а један мањи део средстава обезбедила је Школа и родитељи-донатори. Ове школске године дограђени су и адаптирани спортски терени, ограђени и осветљени. Средства су обезбеђена из НИП-а. Следеће школске године неопходно је реновирати спортску салу и заменити столарију на старом делу школе. У Жабару настава се изводи у две учионице, а стање школе је лоше. У сарадњи месне заједнице, родитеља и Школе адаптиран је улаз школе, уграђене плочице у ходнику и срушена стара школа. Овог лета планирано је препокривање школе, сређивање фасаде и изградња мокрог чвора. Школска зграда у Божурњи адаптирана је 2004.године и настава се изводи у једној учионици. У Липовцу настава се изводи у две учионице и ранијих година школа је реновирана и простор је веома леп и пријатан. Поред фудбалског терена, прошле школске године за потребе сеоских олимпијских игара, изграђени су терени за одбојку и кошарку.

Школске 2006/2007.године поред сређивања и улепшавања школских објеката и школског простора школа је побољшала услове рада куповином стручне литературе, обогаћивањем библиотечног фонда, набавком видео-бима и опремом за спортске терене.

ОШ "Милутин Јеленић"-Горња Трнава

Почела је са радом 1869. год. Први учитељ је био Милош Домановић, који је 1870.год. отишао у Овсиште где му се родио син Радоје, наш познати сатиричар. Све до 1888.год. радило се у једном одељењу и ученици су били углавном дечаци.

У оквиру Основне школе "Милутин Јеленић"поред матичне школе која се налази у Горњој Трнави, раде и 4 подручне школе: на Витлини, у Доњој Трнави, у Овсишту и у Светлићу. Сада школа броји 264 ученика. Наставу реализује наставни кадар који броји 29 наставника.

ОШ"Сестре Радовић" - Белосавци

Школска зграда изграђена је 1931.год., а дограђена 1978.год. монтажним делом. Школа има издвојена одељења у Крћевцу,Загорици,Јеленцу и маскару. У школи ради 34 радника и школске 2007/08. год. уписано је 206 ученика.

ОШ "Милан Благојевић"-Наталинци

Усмени подаци о школовању деце у околини нашег места потичу с крајаосамнаестог века.Чак се прича да је и сам вожд Карађорђе похађао школу брвнару у склопу манастира у Павловцу.

Први писани трагови о овој школи датирају из 1846. год. Помиње се да је школа имала 16 ђака и учитеља.

1903.год. напредни и имућни трговци из Наталинаца добровољним прилозима граде школску зграду данашњег Дома здравља.

Шездесетих година прошлог века саграђена је садашња школа са 5 учионица, а осамдесетих је дозидана кухиња са трпезаријом и простиријом за деčји вртић.

Данас школу похађа 251 ђак у 16 одељења, а настава се одвија у матичној школи и издвојеним одељењима у Клоки, Шумама, Јунковцу и Горовичу.

ОШ "Живко Томић" - Доња Шаторња

Школа се налази на магистралном путу Топола - Рудник. Школска зграда датира из времена пре Првог светског рата. Реновирана је 1903. год. уз велику донацију Петра I Карађорђевића и донације мештана.

Шездесетих година школа је прерасла у осморазредну. Школа носи име Живка Томића, студента, великог народног хероја.

Сада има 254 ученика, од тога 209 у матичној школи и 45 у издвојеним одељењима у Трешњевици, Блазнави, Јарменовцима, Винчи и Пласковцу.

Средња школа „Краљ Петар I,, Топола

Средња школа "Краљ Петар I" Топола, Шумадијска 2. образује ученике за образовне профиле са три и четири године учења, дакле за рад и за даље школовање.

Настава се изводи у објекту у граду, као и објектима на школској економији.

Подручја рада:

а) машинство и обрада метала

- машински техничар за компјутерско конструисање
- аутомеханичар
- аутолимар
- машинбравар
- инсталатер

б) пољопривреда, производња и прерада хране

- пољопривредни техничар
- ветеринарски техничар
- произвођач прехранбених производа

- месар
- в) гимназија
- друштвено јазички смер

Број одељења у школи : 24

Укупан број ученика : 650

Школске 2007/2008. године у школи се формирају три нова одељења и то два одељења гимназије (једно одељење прве и једно четврте године) и једно одељење за машинског техничара за компјутерско конструисање (трећи разред).

Основна делатност је средње образовање и васпитање ученика и ванредних ученика за занимања од I до IV степена стручне спреме.

4. ЗДРАВСТВО - Прва здравствена установа на територији садашње општине Топола била је “Болница Светог Ђорђа”, Задужбина Краља Петра И Карађорђевића, чије је освећење и свечано отварање обављено 27. септембра 1915. године, мада је болница практично почела са радом већ у јесен 1914. године, збрињавајући рањенике из Церске и Колубарске битке.

Болница је у свом најуспешнијем периоду имала 110 постеља, са интерним, хируршким и дечјим одељењем, а у породилишту се рађало 400 деце годишње.

Болница у Тополи је радила до 02.07.1962. године, када је одлуком тадашњих општинских власти укинута, а здравствену заштиту становништва наставља да пружа Дом здравља, који је преузео објекте, опрему и кадрове Болнице.

Дом здравља обавља здравствену делатност на примарном нивоу која обухвата:

- 1) заштиту и унапређење здравља, спречавање и рано откривање болести, лечење, рехабилитацију болесних и повређених;
- 2) превентивну здравствену заштиту групација становништва изложених повећаном ризику обољевања и осталих становника, у складу са посебним програмом превентивне здравствене заштите;
- 3) здравствено васпитање и саветовање за очување и унапређење здравља;
- 4) спречавање, рано откривање и контролу малигних болести;
- 5) спречавање, откривање и лечење болести уста и зуба;
- 6) патронажне посете, лечење и рехабилитацију у кући;
- 7) хитну медицинску помоћ и санитетски превоз; и
- 8) друге послове утврђене законом.

У обављању здравствене делатности на примарном нивоу Дом здравља промовише здравље и пружа превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе услуге за све категорије становника из: опште медицине, педијатрије, гинекологије и акушерства, хитне медицинске помоћи, поливалентне патронаже, здравствене неге, стоматологије (превентивне, дечје и опште) и лабораторијске дијагностике, као и специјалистичко-консултативне делатности из интерне медицине, пнеумофтизиологије, радиолошке дијагностике, офталмологије и физикалне медицине и рехабилитације.

У циљу ефикаснијег и рационалнијег обављања делатности у Дому здравља су по функционалном принципу образоване службе, и то:

- 1) Служба за здравствену заштиту деце, школске деце и жена;
- 2) Служба за здравствену заштиту одраслих становника, запослених, хитну медицинску помоћ, кућно лечење и поливалентну патронажу;
- 3) Служба стоматолошке здравствене заштите;
- 4) Служба за медицинску дијагностику и специјалистичко-консултативну делатност;
- 5) Служба за правне и економско-финансијске послове, техничке и друге сличне послове.

Дом здравља обавља делатност у Тополи и у просторно издвојеним јединицама, и то у здравственим станицама: Доња Шаторња, Белосавци, Наталинци и Горња Трнава, и здравственим амбулантама: Јарменовци, Клока и Липовац.

У Дому здравља “Свети Ђорђе” Топола запослено је на неодређено време укупно 127 радника, од тога 32 лекара и 63 медицинске сестре – техничара.

На специјализације се налазе пет радника, и то: један доктор медицине на специјализацији из пнеумофтизиологије (завршава до краја 2007. године), један доктор медицине на специјализацији из опште медицине (завршава до краја 2007. године), један доктор медицине на специјализацији из клиничке биохемије (завршава до краја 2008. године), један доктор медицине на специјализацији из педијатрије (завршава током 2008.године) и један доктор медицине на специјализацији из интерне медицине (завршава 2011. године).

Са Републичким заводом за здравствено осигурање уговорено је 115 радника на неодређено време, а у стоматолошкој служби је запослено 12 радника на неодређено време.

У Дому здравља “Свети Ђорђе” Топола годишње се обави око 170.000 посета лекару, као и 390.000 осталих услуга.

5. ЗАПОШЉАВАЊЕ - Национална служба за запошљавање –Филијала Крагујевац Испостава Топола у оквиру права и обавеза прописаних законом води бригу о незапосленима са територије општине Топола.

Активне мере и програми запошљавања који су тренутно активни су:

- Клуб за тражење посла-обука из пословног бонтона и комуникације
- Програми за волонтере, приправнике и практиканте
- Регионални програми запошљавања
- Субвенције за samozапошљавање
- Обуке за будуће предузетнике
- Законске олакшице за послодавце који приме раднике са евиденције НСЗ млађе од 30 и старије од 45 година
- Пројекат "отпремнином до посла" за оне који су технолошки вишкови и реше да покрену сопствени посао

6. ЦРВЕНИ КРСТ ТОПОЛА- У Тополи Црвени крст први пут свој пословни простор и запосленог радника добија 1986.године. Сада Црвени крст Топола броји четири радника (Секретар, стручни сарадник за програмске активности, рачуноводствено-административни радник, благајник-магационер).

Најшири циљ Црвеног крста (мисија) је да спречава или ублажава људску патњу где се она нађе, да штити живот и здравље и да осигура поштовање људског бића нарочито у време оружаног сукоба и других ванредних ситуација, да ради на спречавању болести, на унапређењу здравља и социјалног благостања, да подстиче добровољну службу и сталну спремност својих чланова да пружају помоћ и универзално осећање према онима којима је потребна њихова заштита и помоћ.

Циљеви су постављени најшире могуће и под те циљеве се могу подвести све најразличитије врсте акција у корист свих категорија лица која су угрожена.

Црвени крст Топола спроводи следеће акције и активности:

- Акција „Један пакетић много љубави,,
- Обележавање 24.марта светског дана борбе против ТБЦ-а
- Ликовно-литерарни конкурс „Крв живот значи,,
- Обележавање 7.април светски дан здравља
- Акције и активности поводом недеље Црвеног крста од 8 – 15. маја

- Пакет за новорођену бебу
- Обележавање и подела признања за 14. јун Дан добровољних даваоца крви
- Акција „За срећније детињство,,
- У оквиру дечје недеље акција „Заштитимо децу у саобраћају ,,
- Обележавање 01. октобра Медјународни дан старих лица
- Акција 17. октобра Светски дан глади
- Акција „Солидарност на делу ,, траје током целе године
- Послови службе тражења током целе године
- Појединачни програми једнократних помоћи током целе године
- Организовање редовних и ванредних акција добровољног давања крви током целе године
- Акција и обележавање 01. децембра Светског дана борбе против АИДС-а
- Реализација програма Бриге о старима током целе године
- Програм Народне кухиње у зимском периоду
- Друге акције и активности

6. **УДРУЖЕЊА ГРАЂАНА-** У општини Топола најактивнија удружења грађана су:

- Удружење грађана „ Загрљај“

Основано почетком 2002.год., окупља ОСИ различитог узраста, са разним видовима ометености у менталном, физичком и сензомоторном развоју, као и особе са комбинованим сметњама. Наши програми и пројекти се односе углавном на децу и младе. Мисија: Интеграција особа са инвалидитетом у живот локалне заједнице.

Кућа УГ „Загрљај“

- Удружење грађана Волонтерски центар "Кораџи"
- Удружење жена „Жито“
- Удружење грађана „Ромски ђурђевак“
- Удружење грађана „ Ново огњиште“
- Клуб за старе "Опленачко срце"
- Удружење ратних војних инвалида општине Топола
- Општинска организација пензионера

МЕДИЈИ

На подручју општине Топола постоји Предузеће за маркетинг, информисање и промет „ОП-ТОП,, Илић Томислав и други, а општина Топола сваке године склапа уговор са другим медијским, односно информативним кућама са подручја општина Аранђеловац и Крагујевац, као што су ТВ „Шумадија“, ТВ „Сунце,, Радио ,, „Шумадија“

и др. Тако су грађани општине Топола на време упознати са свим активностима општинске управе и Скупштине општине као и са дешавањима на нашем подручју.

Одељак 6

СТРАТЕШКА СВРХА И ЦИЉЕВИ

Стратешка сврха - Стратешкој план за социјалну политику општине Тополе, има за циљ изградња локалних капацитета свих кључних актера, на челу са локалном самоуправом, за идентификацијом, планирањем и спровођењем услуга социјалне заштите на локалном нивоу, ради обезбеђивања квалитетнијег живота својих грађана, посебно деце и младих, породица, грађана у стању социјалне потребе, маргинализованих и вулнерабилних група

Анализом текуће ситуације у области социјалне заштите по секторима кључних актера на територији општине Тополе издвојени су приоритетне циљне групе :

- Деца и омладина
- Очување и јачање капацитета породице
- Стара лица
- Особе са инвалидитетом
- Ромска популација

На основу препознатих приоритетних циљних група дефинисани су следећи стратешки циљеви:

- **Унапређење квалитета образовног, васпитног и културног аспекта живота деце и омладине**
- **Обезбеђивање услова за функционални развој породице**
- **Унапређење квалитета живота старих лица у циљу стварања елементарних услова за живот у свом социјалном окружењу са пуним учешћем у животне токове локалне заједнице у складу са својим могућностима и потребама.**
- **Стварање услова за остваривање свих права особа са инвалидитетом у локалној заједници**
- **Унапређење локалних механизма за задовољавање социјалних потреба маргинализованих и вулнерабилних група**

Одељак 7

ПРИОРИТЕТИ

Општински координациони одбор за социјалну политику општине Аранђеловац, као основне социјалне приоритете општине издвојио је:

1. Деца и омладина
2. Очување и јачање капацитета породице
3. Стара лица
4. Особе са инвалидитетом
5. Ромска популација

Приоритет 1: Деца и млади

За овај приоритет, због сложености и дубине проблематике деце и младих, направљена је специфична подела у процесу израде. Направљене су две радне групе, посебно за децу, посебно за младе, што је верификовано на састанку Одбора за социјалну политику општине Топола, као најпрактичније решење. У наставку текста, унећемо посебно податке за децу, и посебно за младе, који се тиче анализе постојеће ситуације као резултат рада ове две радне групе.

Увод

Радном групом која се бавила проблематиком **ДЕЦЕ** руководила је психолошкиња Милијана Радосављевић-Глишић, представница ОШ "Карађорђе" Топола, члан Одбора за социјалну политику општине Топола.

Чланови радне групе су:

1. Милијана Радосављевић Глишић, руководилац групе
2. Ивана Митић, представница ОШ "Живко Томић" Д.Шаторња
3. Биљана Пухаловић, представница ОШ "Милутин Јеленић" Трнава
4. Данијела Јевтић, представница ОШ "Милан Благојевић" Наталинце
5. Дарко Вукићевић, представник ОШ "Сестре Радовић" Белосавце
6. Славица Зечевић, представница Дечјег вртића "Софија Ристић"
7. Бојан Павловић, представник ОУП Топола
8. др Љиљана Јовановић, представница Дома здравља "Свети Ђорђе"
9. Слободанка Миљивојевић, представница Центра за социјални рад
10. Славица Гобелић, представница Црвеног крста Топола
11. Нада Илић, представница Општинске управе општине Топола
12. Славица Ђурић, представница друштва за помоћ ЛМРЛ "Загрљај"
13. Вршњачки тим ОШ "Карађорђе" из пројекта Моја школа – школа без насиља
14. Представници Ђачког парламента свих пет школа са територије општине Топола
15. Представници Савета родитеља свих пет основних школа са територије општине Топола као и Дечјег вртића "Софија Ристић"

Радном групом која се бавила проблематиком **МЛАДИХ** руководила је Верица Новчић-Петрић, Психолог Центра за социјални рад одељење у Тополи.

Чланови радне групе су:

1. Снежана Ненадовић, социјални радник, волонтерски центар „Кораци“
2. Др. Љиљана Јовановић, педијатар, Дом Здравља Топола
3. Др. Валентина Илић, гинеколог, Дом здравља Топола
4. Бојана Ђорђевић, економиста, задужбина Краља Петра I

5. Зоран Томић, приватник
6. Верица Перић, социјални рад општина Топола
7. Никола Лалић, ученик Гимназије у Тополи

Основи критеријуми избора чланова радне групе за младе су били мотивисаност, оперативност, стручност. Са оваквим мултидисциплинарним тимом, лакше и објективније се могла сагледати проблематика, ризици и потенцијална решења младих.

Одржани су тимски састанци са циљем израде акционог плана. На самом почетку израде овог приоритета организован је информативни састанак са групом младих, у највећем броју ученика свих разреда средњих школа у Тополи.

Након тога организована је фокус група састављена од младих. Рад са фокус групом састојао се од:

- Индетификовање проблема (онако како их млади виде)
- Индетификовање потреба младих
- Индетификовање метода за решавање проблема

Младима је дата могућност да се укључе у све фазе акционог плана.

Након дефинисања техничких, стручних и ресурсних слабости и снага, тим је остварио и са руководиоцима институција које су подржале израду приоритета за младе (Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Задужбина Краља Петра I, Дом здравља, средња школа, волонтерски центар "Кораћи").

Циљна група

Циљну групу представља целокупна популација деце и младих општине Топола (узраста – предшколског, основношколског и средњошколског).

Како потребе посебних група деце и омладине, изискују планирање и реализацију специфичних програма, циљне групе у овом смислу су:

1. Деца узраста од 1 - 7 година
2. Деца основношколског узраста (7-14 година)
3. Деца средњошколског узраста (15-18 година)
4. Деца и омладина ван образовног процеса (студенти, незапослени, запослени)

Анализа

ДЕЦА

Васпитно – образовни систем

Општина Топола простире се на 365км², има 31 насељено место и 25.295 становника по последњем попису. Од тог броја становника на основу здравственог картона Дома здравља у Тополи има 1000 студената, 1500 предшколске деце и 3000 основно школаца и средњошколаца. На територији општине Топола има 5 основних школа, 1 средња школа и 1 дечји вртић.

Преглед броја основних школа и вртића на територији општине
Топола

Назив основне школе	Седиште школе	Број ученика	укупан број одељења	Број издвојених одељења
Карађорше	Топола	870	38	5
Живко Томић	Доња Шаторња	354	23	12
Милутин Јеленић	Транава	268	17	9
Сестре Радовић	Белосавци	206	15	7
Милан Благојевић	Наталинци	241	16	7

Специјално одељење	Број ученика	Број одељења
При ОШ "Карађорђе"	11	2

Назив вртића	Број деце	Број група
Софија Ристић	410	16

На основу статистичких података добијених уводом у школску документацију евидентно је стање смањења броја ученика из године у годину у свим основним школама на територији општине Топола.

Пример: школске 2006/07. год. ОШ "Карађорђе" имала је 906 ученика, а школске 2007/08. год. има 870 ученика; ОШ "Живко Томић" школске 2006/07. год. имала је 386 ученика, а школске 2007/08. год. има 354 ученика; ОШ "Сестре Радовић" школске 2006/07. год. имала је 225 ученика, а школске 2007/08. год. 206 ученика и тд.

Осим евидентираног смањења броја ученика у основним школама на основу евиденције (записника) са Стручних већа уочен је пад успеха и владања нарочито код ученика седмог и осмог разреда. Велики број ученика седмог и осмог разреда има смањену оцену из владања са примерног на вр. добро, добро или задовољавајуће владање из разлога прекорачења броја неоправданих изостанака (карактеристично за градску основну школу "Карађорђе", док је смањење оцене из владања у сеоским школама из разлога непримереног понашања ученика према другим ученицима и наставницима).

Приказ прегледа просечно смањене оцене из **владања** код ученика 7 и 8. разреда основних школа на територији општине Топола у школској 2006/07. год.

назив школе	врло добро	добро	задовољавајуће
Карађорђе	7	9	3
Живко Томић	3	2	2
Милутин Јеленић	3	2	1
Сестре Радовић	3	1	1
Милан Благојевић	5	5	1

На основу статистичких података за протекли петогодишњи период евидентиран је пораст броја ученика са смањеном оценом из владања у свим школама на територији општине Топола.

По питању **успеха** ученика ученика запажа се велики број негативних оцена на класификационим периодима код ученика виших разреда основне школе који на крају школске године драстично опада.

Анализом статистичких података утврђено је да највећи број ученика са недовољним оценама и смањеном оценом из владања потиче из дисфункционалних породица, инкомплетних породица, са лошом материјалном ситуацијом. Пример: у ОШ „Карађорђе,, од 870 ученика 110 је из породица разведених родитеља и живи са једним родитељом.

На основу добијених података од Центра за социјални рад у Тополи и Општинске управе општине Топола на нивоу свих школа на територији општине има 73. деце основношколског узраста у 50 породица, које су корисници материјалног обезбеђења породице.

Око 60% ове деце имају проблем у школском учењу и владању.

Приказ броја **ученика** са негативним оценама у школској 2006/07. год.
на класификационим периодима

ОШ "Карађорђе"

Класификациони период	5.разред	6.разред	7.разред	8.разред
1.тримесечје	28	60	63	76
2.тримесечје	17	53	41	64
3.тримесечје	38	52	51	67
4.тримесечје	3	15	8	4

У ОШ "Карађорђе" у школској 2006/07.год. пети разред похађало укупно 135 ученика, шести разред 130 ученика, седми разред 149 ученика и осми разред 149 ученика.

ОШ "Милутин Јеленић"-Трнава

Класификациони период	5.разред	6.разред	7.разред	8.разред
1.тримесечје	7	14	7	4
2.тримесечје	5	11	4	4
3.тримесечје	6	11	3	3
4.тримесечје	1	5	1	0

ОШ "Живко Томић"-Д.Шаторња

Класификациони период	5.разред	6.разред	7.разред	8.разред
1.тримесечје	19	14	15	14
2.тримесечје	8	7	8	7
3.тримесечје	13	8	8	12
4.тримесечје	0	0	0	0

Преглед броја **негативних** оцена на нивоу разреда у школској 2006/07.год.

ОШ "Карађорђе"- Топола

Класификациони период	5.разред	6.разред	7.разред	8.разред
1.тримесечје	72	160	145	228
2.тримесечје	42	117	81	157
3.тримесечје	79	125	116	187
4.тримесечје	6	15	18	9

ОШ "Живко Томић"-Д.Шаторња

Класификациони период	5.разред	6.разред	7.разред	8.разред
1.тримесечје	46	26	33	31
2.тримесечје	13	12	15	14
3.тримесечје	36	12	12	37
4.тримесечје	0	0	0	0

На основу статистичких података из илустративних табела за поједине школе може се закључити да пораст броја негативних оцена постоји у свим школама на територији општине Топола и то код ученика виших разреда основних школа (За илустративни пример најчешће узимана ОШ "Карађорђе" из разлога највећег броја ученика у школи на територији општине Топола).

Поред тога што ови подаци показују да у школама постоји велики број ученика са негативним оценама који се на крају четвртог тримесечја (крај школске године) драстично смањују у свим основним школама има један велики број ученика који постиже веома високе резултате на свим такмичењима до највишег ранга .

Велики број такве деце, која потичу из материјално угрожених породица, због материјалне ситуације у породици и недоступности савремених техничких наставних средстава (рачунара, интернета, стручне литературе) нису у могућности да постигну резултате у складу са својим способностима.

Пример успеха **на такмичењима** су следећи подаци:

За ОШ "Карађорђе" у школској 2006/07.год.

На општинском такмичењу учествовало је 152 ученика, а право учешћа на окружним такмичењима изборило је 50 ученика. Најзапаженије резултате постигнути су из српског језика (3 ученице) на републичком такмичењу у Тршићу. На републичком такмичењу из ТО представљало нас је 4 ученика.

На многим литерарним и ликовним конкурсима наши ученици су освајали значајне награде.

За ОШ "Живко Томић"у школској 2006/07.год.

- 1.место на општинском и регионалном такмичењу из српског језика

- 2.место на регионалном такмичењу из српског језика
- 3.место на регионалном такмичењу из српског језика
- 5 ученика из историје учествовало на регионалном такмичењу из историје
- 1 ученик учествовао на републичком такмичењу из историје и освојио прво место
- 1 ученик седмог разреда освојио 1.место на такмичењу из географије на општинском нивоу
- 1 ученик седмог разреда освојио 2.место на такмичењу из географије на општинском нивоу
- 1 ученик четвртог разреда освојио 3.место на такмичењу из математике на општинском нивоу
- 1 ученик првак у каратеу на Европском такмичењу

Ученице ОШ "Милан Благојевић", "Сестре Радовић"и "Милутин Јеленић" такође су освојили значајна места на такмичењима из српског језика, математике, хемије, биологије, физике и ТО на свим нивоима такмичења.

Са овим ученицима додатно су радили њихови предметни наставници на часовима додатне наставе и секција.

С обзиром да у свим основним школама постоји велики број ученика са одличним успехом, а нарочито са свим петицама реално је очекивање да резултати на такмичењима буду и бољи у смислу постизања већег успеха на републичким и међународним такмичењима.

Приказ броја ученика са одличним успехом

ОШ "Карађорђе"-Топола

Школска 2006/07.год.

разред	Број ученика са одличним успехом
5	57
6	44
7	56
8	52
укупно	209

ОШ "Сестре Радовић"

Школска 2006/07.год.

разред	Број ученика са одличним успехом
7	5
8	8

На основу увида у успех ученика на такмичењима за протекли петогодишњи период може се закључити да је успех ученика на такмичењима ранијих година био много бољи него последње године. Из године у годину успех на такмичењима знатно је слабији у смислу броја ученика који учествују на такмичењима и рангу који се постиже.

Из свега наведеног произилази закључак да **постоји потреба за додатним радом са даровитом децом** који се тренутно своди на часове додатног рада у самим школама.

На основу предлога представника Ђачког парламента у школама на територији општине Топола урађена је анонимна анкета ученика седмог и осмог разреда која третира питање информисаности ученика о болестима зависности као и даје приказ броја ученика који су у фази експериментисања са психоактивним супстанцама (дуваном, алкохолом, марихуаном итд.)

На основу статистички добијених података анкетањем ученика евидентирано је:

- више од 70% анкетираних ученика живи са родитељима који су корисници цигарета (и отац и мајка)
- на питање "да ли су теби другови или одрасли нудили цигарете или алкохол" више од 40% ученика одговара са ДА
- на питање да ли си пробао цигарете или алкохол више од 20% ученика одговара са ДА
- на питање да ли понекад користиш цигарете или алкохол више од 10 % ученика је одговорило са ДА
- на питање "колико по твом сазнању има ученика који користе цигарете и алкохол у твом одељењу" тај број се креће од 3-7 ученика по одељењу
- на питања " да ли је продаја дроге законски кажњиво дело и "шта мислиш о легализацији дроге" евидентиран је више од 10% ученика који мисли да дрогу треба легализовати или који не зна одговор на ова питања.

Не постоји статистички значајна разлика код ученика седмог и осмог разреда по питању одговора на ову анкету.

Ови подаци указују да и поред тога што школе имају Програме примарне превенције болести зависности у својим Годишњим програмима рада један велики број ученика се налази у фази експериментисања са ПС-ом.

Може се извести закључак да постоји потреба за додатним ангажовањем на примарној превенцији болести зависности у основним школама .

Када се тиче деце на узрасту 1 – 12. године односно о деци млађег школског узраста и млађој деци евидентна је потреба за продуженим боравком како у дечјем вртићу тако и при самим школама. Све већи број родитеља има потребу да деца буду на сигурном месту и да се неко о њима организовано брине како бих они могли несметано да обављају посао и у поподневној смени (велики број родитеља ради код приватника и од њих се захтева продужено радно време или рад у сменама те је самим тим и проблем ко ће за то време бринути о деци све већи).

Овај проблем је нарочито изражен код самохраних родитеља и родитеља са лошом материјалном ситуацијом.

С обзиром да Дечји вртић "Софија Ристић" ради до 16,00 часова, а и нема довољних смештајних капацитета потребе локалне средине тренутно нису задовољене.

Такође и у свим основним школама на територији општине Топола до сада није постојала пракса оснивања продуженог боравка за децу млађег школског узраста те је велики број деце и њихових родитеља препуштен индивидуалном сналажењу по овом питању.

Такође је евидентиран и проблем који се тиче деце млађег узраста по питању уређења простора за забаву типа мини дечјих игралишта-паркова са клацкалицама, љуљашкама и другим реквизитима где би млађа деца са родитељима могла да проводе време , да се играју и забаве јер је игра на том узрасту веома важна за развој детета.У самом граду постојао је покушај постављања дечјих игралишта на неколико места од

којих тренутно ниједно није у функцији и представља опасност да се деца повреду у игри.

Деца

Систем социјалне заштите

Деца без родитељског старања

Узроци одсуства родитељског старања

Деца и омладина	2005.		2006.		Индекс 2006/2005
	Број	%	Број	%	
Чији су родитељи умрли	4	19	4	19	100
Непознатих родитеља	0	0	0	0	0
Напуштена од родитеља	10	48	10	48	100
Родитеља потпуно лишених род.права	2	9	2	9	100
Родитеља делимично лишених род. права	0	0	0	0	0
Родитеља лишених пословне способности	0	0	0	0	0
Остали	6	24	5	24	84
Укупно:	22	100	21	100	95

Подаци о кретању деце без родитељског старања на нивоу су из 2005. године.

Примењене мере породично-правне заштите и облици социјалне заштите деце без родитељског старања

Облици заштите	Број корисника		Индекс 2006/2005	% обухв. у 2006
	2005.	2006.		
Усвојење	0	0	0	0
Старатељство	19	21	110	100
Привремено старатељство	2	1	50	4
Хранитељство	12	14	116	7
Смештај у установу	9	6	67	3

У извештајној години у општини Топола није било усвојења а није било ни једно дете подобно за усвојење у 2006. години. Такође ни једна породица није прошла обуку и добила побобност за усвојење.

Старатељством обухваћено је 19 деце. Због пунолетства у извештајној години престало је старатељство над 4 деце. У истом периоду било је 3 нова детета стављена под старатељство.

Повећан је број деце упућене на смештај у установу социјалне заштите за 2 и за 1 број деце на смештају у другој породици са 13 на 12.

У Тополи 4 породице прошле су обуку за хранитељице, а 3 породице примиле су децу на породични смештај.

Деца из породица са поремећеним односима

Преглед кретања броја евидентираних лица из породица са поремећеним односима.

Број лица из породица са поремећеним односима	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	Индекс 2006/2005
Деца	175	172	173	145	127	87
Родитељи	219	218	208	179	158	88
Укупно:	394	390	381	324	285	88

У извештајној години смањен је укупан број лица из породица са поремећеним односима за укупно 39, односно мање је деце за 18 и одраслих (родитеља) за 21. Број ових лица смањује се из године у годину посебно је то изражено од доношења Породичног закона (укида обавезу мирења супружника у бракоразводном спору пред органом старатељства).

Динамика рада са овим лицима диктирана је једним делом и радом судова (разводи бракова), али и динамиком пријављивања ових лица органу старатељства, односно откривањем случајева радом на терену и у сарадњи са осталим институцијама.

Кретање броја деце по подгрупама.

Деца и омладина	2005.	2006.	Индекс 2006/2005.
Брачног порекла са поремећеним односима родитеља	83	65	78
Ванбрачна са поремећеним односима родитеља	0	0	0
Родитеља у бракоразводном спору	31	13	41
Родитеља у постразводним споровима	19	49	257
Из ванбрачне заједнице(по престанку ванбрачне заједнице)	12	0	
Укупно:	145	128	88

МЛАДИ

Млад човек – адолесцент, у фази одрстања је у континуираној интеракцији са одраслима и окружењем. У нашој општини по подацима из Дома здравља је око 4 000 деце и младих људи од тога је 1500 деце предшколског узраста, око 1500 школског, око

1000 студентске и остале омладине. Образовање, васпитање, подстицање и развијање потенцијала младог човека један је од најважнијих, али и најосетљивијих области друштвеног живота. У општини Топола је недовољно подстицаја развоју младог човека. Не постоји Дом омладине, саветовалиште за младе, организовани превентивни програми, нити било какав уређен простор за забаву и рекреацију младих. Млади немају адекватан простор у постојећим медијима у нашој општини.

Нарушавање њиховог система вредности и гушења креативности, млади су у ризику, да бивају препуштени сами себи, стварање лоших навика, неодговорног понашања, зависности и преузимање модела понашања одраслих.

Лошем економском стању младих у општини Топола доприноси лоша економска ситуација родитеља, као и недовољна могућност стицања новца преко организованих послова за младе и уопште мала могућност њиховог запошљавања. Под утицајем друштвене кризе и транзиционих процеса, долази до практичног краха привредних капацитета. Подстојеће друштвене привредне организације су дуги низ година у фази приватизације, у којима за сада нема могућности за запошљавање нових кадрова. Приватни сектор прима ограничен број младих људи у радни однос.

Средње образовање у Тополи има другу традицију и развој општине представља важну област, јер је основ стварања толерантних демократских друштвених односа и свестраног развоја личност младог човека. У Тополи постоји једна средња школа трогодишњег и четворогодишњег степена образовања са неколико смерова. Не мали број похађа средње школе у оближњим градовима путујући свакодневно.

Систем информисања у општини се заснива на постојању једне приватне радио станице и једне приватне локалне телевизијске станице. Садржаји су претежно комерцијално- забавног типа. Млади немају довољно простора у медијима за садржаје који су њима интересантни. Не постоје локалне новине. Постојећи спортски објекти у градском и сеоским подручјима, делимично задовољавају потребе активних спортиста, укључујући редовне часове физичке културе. Млади са сеоског подручја су мање укључени у спортске активности у граду.

Одељење Центра за социјални рад у Тополи нема довољно кадрова, те не постоји ни саветовалиште за младе и породицу. У Дому здравља у Тополи не постоји саветовалиште за репродуктивно здравље младих, не постоји реализација било каквог превентивног програма за подизање родитељске компетенције.

Кретање броја малолетника са поремећајима у понашању у протеклих пет година

Малолетници	2002	2003	2004	2005.	2006.	Индекс 2006/20 05
1.Са асоцијалним понашањем	1	1	1	2	2	100
2.Кривично неодговорни	2	1	1	1	2	50
3.Кривично одговорни (укупно)	23	27	33	45	52	115
-кривично дело	5	4	10	8	18	225
-прекршај	18	23	23	37	34	91
Укупно (1+2+3):	26	29	35	48	56	116

У извештајној години повећан је укупан број деце и омладине са поремећајима у понашању са 48 на 56 или за укупно 8, односно за 16%.

У том повећаном броју учествују више учинилаца кривичних дела од учинилаца прекршаја. Посебно је важно истаћи да је од 18 учинилаца кривичних дела 7 деце рецидивиста.

Осетан је раст броја малолетника са поремећајем у друштвеном понашању у последњих пет година (удвостручен број ових мал.лица).

Остаје велика "тамна бројка" деце са асоцијалним понашањем. Објашњење би могло бити пре свега у томе да се овом децом и њиховим проблемима више баве друге институције као што су школа и породица тако да ова деца не стижу до Центра или и ако стижу њихов проблем је често маскиран другим доминантнијим проблемима које породице такве деце и омладине имају (везаних за развод брака, материјално обезбеђење и сл.) који се касније статистички исказују.

Као што смо и раније напомињали слична је ситуација и са децом и омладином кривично неодговорном (до 14 година старости), коју оштећени не пријављују ОЈТ-у односно Полицији већ пре свега родитељима (имајући у виду да ће њихове кривичне пријаве бити одбачене).

Кретање броја кривично одговорних малолетника са изреченом васпитном мером

Васпитна мера	2002	2003	2004	2005.	2006.	Индекс 2006/2005
ПН родитеља	1	1	0	3	2	70
ПН родитеља и ОС	0	0	0	0	0	0
ПН органа старатељ	0	1	1	2	2	100
Упшућивање у ВУ	0	0	0	0	0	0
Упућивање у ВПД	0	0	1	0	1	100
Упућивање у КПД	0	1	0	0	0	0
Укупно	1	3	2	5	5	100

На основу Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица обавезно је учешће представника органа старатељства пред Окружним судом у Крагујевцу (судија за малолетнике), што изискује додатни напор стручних радника овог ОС као и трошкове превоза од Тополе до Крагујевца и у повратку.

У извештајној години нешто је повећан број изрешених васпитних мера и то сразмерно броју малолетника са поремећајима у друштвеном понашању.

Од кривично одговорних малолетника већина је кажњавана новчано од стране надлежних органа или им је изрицана мера укора.

У 2006.години као и у неколико предходних година није било ни једне казне (малолетнички затвор) изречене малолетницима већ су им изрицане друге санкције углавном новчане казне, укор и васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља и органа старатељства.

Проблем је сарадња са родитељима ове деце и омладине пошто се родитељи често заштитнички понашају према својој деци негирајући учињено дело и одговорност детета.

Ранијих година формиран координациони одбора за борбу против друштвено неприхватљивог понашања младих већ дуго не функционише. Недовољна је информисаност младих о ризико-факторима по здравље, с обзиром да постоји проблем злоупотребе дрога, психоактивних супстанци алкохола и дувана. Присуство ризико-фактора раног ступања у сексуалне односе, злоупотребе дрога и алкохола, поремећај исхране и друго, обавезују на примену доброорганизованих превентних активности којих нема у нашој општини.

У Тополи не постоји Дом омладине, као простор где бих највећи број младих, који нису укључени у спортска друштва или К.У.Д., садржајно проводили своје време. Млади као проблем наводе недовољно сензибилисану средину за њихове проблеме.

Дефинисање проблема

- **Непостојање организованог боравка за децу при дечјем вртићу и основним школама (продуженог боравка).**
- **На нивоу града и месних заједница не постоји добро организовани простор за слободно време деце млађег узраста у виду дечјих паркова са реквизитима за забаву и игру деце (клацкалице, љуљашке итд)**
- **Евидентирана је потреба за програмом подршке талентованој деци**
- **Постојање потребе за побољшањем успеха и владања код ученика основно школског узраста**
- **Превенција болести зависности у основним школама**
- **Недовољно сензибилисана средина о потребама младих**
- **Непостојање Дома за младе**
- **Непостајање Саветовалишта за репродуктивно здравље младих при Дому здравља**

Оперативни циљеви

1. **Стварање услова за организовани боравак за децу при дечјем вртићу и основним школама (продуженог боравка).**
2. **Стварање услова за формирање добро организованог простора за слободно време деце млађег узраста у виду дечјих паркова са реквизитима за забаву и игру деце (клацкалице, љуљашке итд)**
3. **Организовање програма подршке талентованој деци**
4. **Стварање услова за побољшање успеха и владања ученика**
5. **Организовање и реализација програма превенције болести зависности у основним школама**
6. **Сензибилизација локалне средине за потребе и проблеме младих**
7. **Формирање Дома за младе**
8. **Формирање Саветовалишта за репродуктивно здравље младих**

Приоритет 2: Очување и јачање капацитета породице

Увод

Радну групу која се бавила приоритетом **очување и јачање капацитета породице** породице водила је Слободанка Миливојевић, дипл. соц. радник, представник Центра за социјални рад у Одбору за социјалну политику и координатор радне групе за овај приоритет.

Чланови радне групе су:

- Славица Ђурић-Павловић, психолог-представник НВО „Загрљај“
- Снежана Ненадовић, соц. радник-представник НВО Волонтерски центар „Кораци“ и ЦСР
- Светлана Младеновић, соц. радник-представик ЦСР
- Јасмина Алексић, дипл. правник-представник ОЈТ Топола
- Бојан Павловић- представник МУП-а Топола
- Верица Перић, соц. радник-представник СО Топола, дечија заштита
- Душан Ерић, студент, војник –на цивилном служењу војног рока, волонтер

Породица је природна група људских бића повезана емоцијама, заједничким тежњама, интересима и перспективама. У подизању деце, њиховом неговању, васпитању, образовању и социјализацији, породица представља значајан, темељан чинилац. Породица је производ и део друштвеног система, те се утицаји друштвеног система преносе и утичу на динамику односа у породици.

Период економске и друштвене кризе, изолације, ратова урушавали су друштво, породице и институције система. Пад животног стандарда условио је пораст сиромаштва, незапосленост, квази запосленост, урушавање система вредности, мешање традиционалне и савремене културе. Овакав друштвени контекст условио је промену структуре породице, слабљења капацитета, без недовољних мера подршке, као и притисак на институције система.

Циљна група

Дефинисану циљну групу коју покрива овај приоритет представља целокупна популација односно све породице које пролазе кроз развојну кризу, са поделом на следеће категорије:

- функционалне и дисфункционалне породице
- самохрани родитељи
- деца са знацима асоцијалног понашања
- жене и деца жртве породичног насиља

Анализа

Топола је претежно пољопривредно подручје, са већинским бројем сеоског становништва и руралном инфраструктуром. Патријархални модел којим су хијархијски постављене улоге слаби, услед наведеног друштвеног контекста. Породица је група са

латентним или манифстним конфликтима, јер су њени чланови особе са различитим интересима, животним очекивањима и потребама. Препознавање потреба, нарочито социјално неприхватљивих подразумева родитељску одговорност и интеракцију родитеља и деце. У Тополи не постоје алтернативни облици подршке, превентивни социо-едикативни програми, алтернативни сервис подршке најосетљивијим групама и појединцима. Сем Центра за социјални рад, који се више бави санирањем последица, друге институције се не баве породицом. Уочава се и потреба јачања капацитета Центра за социјални рад у Тополи.

У Тополи постоји већи број НВО, али само су поједине активне и усмерене на одређене сегменте породице. Не постоји превентивни рад, истараживачка активност која би помогла у тражењу узрока и решења.

Према статистичким подацима о попису становништва у РС за 2004. годину у општини Топола закључено је 134 брака, према 112 бракова годину дана раније а разведено 28 бракова, што је сваки четврти брак.

Према подацима матичне службе општине Топола у 2006. години склопљено је 73 брачне заједнице, од тога 10 бракова склопила су избегла лица. Подаци Општинског суда у Тополи показују да је број поднетих тужби и предлога за споразумни развод брака за 2006. годину-35 а од почетка 2007. године до краја септембра – поднето је 29 тужби и предлога за споразумни развод.

	2006	2007, до септембра
Број склопљених бракова	73	Нема података
Број развода или тужби и предлога за споразумни развод	35	29

Број лица из породица са поремећеним односима	2002.	2003	2004	2005	2006
Деца	175	172	173	145	127
Родитељи	219	218	208	179	158
Укупно	394	390	381	324	285

Подаци из годишњег извештаја Центра за социјални рад за 2006. годину.

Број лица је смањен, изразито од доношења породичног закона, који укида обавезу мирнења супружника у бракоразводном спору пред органом старатељства.

Број малолетника са поремећајима у понашању	2002.	2003	2004	2005	2006
Са асоцијалним понашањем	1	1	1	2	2
Кривично неодговорни	2	1	1	1	2
Кривично одговорни	23	27	33	45	52

Кривично дело	5	4	10	8	18
Прекршај	18	23	23	37	34
Укупно	26	29	35	48	56

У току прошле године повећан је укупан број деце и омладине са поремећајима у понашању са 48 на 56, или за укупно 8, односно за 16 %. У том повећаном броју учествују више учинилаца кривичних дела од учинилаца прекршаја. Важно је истаћи да је од 18 учинилаца кривичних дела 7 деце рецидивиста. Осим ових података остаје велика "тамна бројка" деце са асоцијалним понашањем.

Подаци из Дечије заштите- Топола, за 2006. годину

Самохрани родитељи	81
Деца са једним родитељем	125

Дефинисање проблема

Породицом као друштвеном групом у општини Топола једино се бави Центар за социјални рад на начин како је организован, тј. више је усмерен на рад са дисфункционалним породицама у разводу и конфликтима, децом и омладином са проблемима у понашању. Чланови породице се обраћају Центру за помоћ када је већ породица у кризи, без обзира који је члан породице у питању. Здравом, функционалном породицом и превенцијом непожељних појава и образаца понашања у породици нико се не бави, не постоје превентивни програми.

Насиље у породици је свеприсутан проблем и тамна страна породице од када она постоји. Поред мултидисциплинарности у разумевању проблема наопходна је добра организованост и повезаност различитих институција, што подразумева стварање мрежа владиних и невладиних институција у пружању психосоцијалне подршке жртвама насиља. Досадашњи друштвени контекст, пре свега ратно окружење утичу и на појачавање насиља у породици. Структурални насилни односи из шире друштвене сфере прелазе једним делом у свом трансформисаном облику, у сферу породичних односа. Често трауме и фрустрације доживљене у рату постају својеврсни окидачи насилног понашања у породици, нарочито удружени са алкохолизмом, наркоманијом и др.

Насиље над женама и децом догађа се у целом свету. Поуздани подаци о насиљу над женама и децом не постоје. Без тога, насиље остаје и даље потцењен и невидљив проблем. Изложеност насиљу највулнерабилнијих чланова породице има дубоке корене у патријархалној структури друштва и традиционалној подели полова.

Подаци добијени из ОЈТ Топола, поднете пријаве за насиље у породици

	2006	2007, до 30.09.
Пријаве ОЈТ за насиље у породици	9	10

Ови подаци нису показатељ реалног стања што се тиче насиља у породици у Тополи, јер бројке говоре само о процесуираним предметима. Од овог броја трећина су рецидивисти, жртве насиља у поступку одустајају и ускраћују исказ јер на то имају право

као чланови породице, па се насиље поново дешава јер насилник није претрпео никакву санкцију за своје понашање.

Подршка жртвама породичног насиља ван постојећих институција не постоји, жене и деца, жртве породичног насиља збрињавана су у околним градовима, у тзв. Сигурној кући.

Оперативни циљеви

- 1. Организовање превентивних програма којим би се позитивно утицало на функцију јачања родитељства-за адекватно разумевање развојних, психолошких и емотивних потреба деце.**
- 2. Формирање саветовалишта за брак и породицу**
- 3. Формирање мобилног тима за рад на терену са породицама, као и јачање капацитета ЦСР у Тополи и едукација за чланове мобилног тима.**
- 4. Психосоцијална и правна подршка породицама, нарочито породицама у кризи и једнородитељским породицама- мобилни тим и СОС телефон.**
- 5. Јачање службе ЦСР за бављење проблемима породице и подизање нивоа заштите породице**

Приоритет 3: Стара лица

Увод

Радном групом која се бавила проблематиком старих руководила је Павлићевић Биљана, представник Црвеног крста Топола у Одбору за социјалну политику општине Топола.

Чланови радне групе су :

Павлићевић Биљана , Црвени крст Топола, руководиоца групе
Гобелић Славица, Црвени крст Топола, помоћник руководиоца групе
Илић Нада , представник локалне самоуправе
Ненадовић Снежана , представник Центра за социјални рад „Сава Илић,, Арандјеловац, Одељење у Тополи
Урошевић Божидар , Председник Удружења Пензионера Топола,
Трајковић Милован , представник удружења пензионера Топола
Топаловић Ана , патронажна служба ДЗ „ Свети Дјордје,, Топола
Миљковић Стојанка , патронажна служба ДЗ „Свети Дјордје,, Топола
Благојевић Вера, Координатор програма Бриге о старима Црвеног крста Топола
Милованчевић Слободанка , волонтер програма Бриге о старима
Јарлони Нада , представник Волонтерског центра „Кораци,, Топола

Циљна група:

Циљну групу са овај приоритет овај приоритет представља целокупна популација старих лица изнад 65. година старости, коју можемо поделити на следеће категорије:

- Стара лица непокретна и болесна
- Стара лица без породичног старања
- Стара лица материјално угрожена
- Стара лица којима је потребно дружење

Анализа

Просечна пензија у Србији износи 14.842,00 динара, а просечна пензија за Шумадијски округ износи 13.134,00 динара, а за општину Топола износи 11.705,00 динара. Ови подаци јасно говоре да је просечна пензија у општини Топола знатно испод просека у Србији и округу, односно за просечном пензијом у Србији заостаје за 21%, а за округом за 10,1%.

На територији општине Топола има 2.105 пензионера из радног односа. По износима примања то изгледа овако:

- 610 лица прима пензију до 7.650,00 динара што износи 29%
- 281 лице прима пензију до 9.189,00 динара што износи 13,3%
- 479 лица прима пензију до 12.253,00 динара што износи 22,7%
- 257 лица прима пензију до 14.842,00 динара што износи 12,2%

Ови подаци говоре да од 2.105 пензионера њих 1.627 или 77,2% прима пензију до просека исте у Србији. У општини Топола на сваких 100 запослених има 67 пензионера, што је јако неповољно.

Напомињемо да поред пензионера за које смо презентовали податке (старостни, инвалидски и породични) на подручју наше општине има и око 500 пензионера из Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања земљорадника и самосталних делатности за које не поседујемо тачне податке (покушали смо писмено од овог фонда да добијемо податке али још увек немамо информацију).

Велики је број међу избеглим, прогнаним лицима из категорије старих који немају статус пензионера. Такође је велики број оних који нису регулисали своја пензијска права која су остварилки у Републици Хрватској. Избеглице са поидручја Републике Српске, иако примају пензије, оне су знатно ниже од просечних пензија у Србији.

Проблеми се увећавају како код старих у избеглиштву, тако и код оних из домицијалне популације који или имају ниске пензије или их немају уопште, а немају чланове породице који би им помогли или ако их имају неживе са њима.

Већина старих људи из ових циљних група су нарушеног здравља и у стању социјалне потребе.

Центар за социјални рад „Сава Илић,, Аранђеловац – одељење у Тополи је основна установа у општини која реализује услуге социјалне и породично-правне заштите, које су поверене од стране Републике Србије, односно Министарства рада, запошљавања и социјалне заштите. Центар је основан као међуопштински центар са седиштем у Аранђеловцу, а одељењерм у Тополи. У одељењу са пуним радним временом раде три социјална радника и психологом, остали стручни радници (правник, педагог, специјални педагог) долазе по 1 до 2 дана у недељи. Кола за обављање теренских послова Топола добија два пута у недељи. Све активности центар реализује сагласно Закону о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурност грађана, Породичном закону, Кривичном закону, Закону о прекршајима, поштојући остале законе и примењујући Општинску одлуку по једнократним помоћима.

Центар реализује следеће поверене задатке:

- открива, прати социјалне потребе и проблеме у области социјалне заштите
- предлаже и предузима мере у решавању стања социјалних потреба

- организује и спроводи одговарајуће облике социјалне заштите из социјалног рада
- ради на превенцији, дијагностици, спроводи третман, пружа саветодавно-терапијске услуге и стручну помоћ корисницима
- подстиче, организује, координира професионални и добровољни хуманитарни рад из области социјалне заштите
- води евиденцију и документацију о услугама, мерама и друге евиденције прописане одговарајућим законима и др.

На основу прописаних послова и задатака за категорију старих лица центар обавља:

- послове старатељства – услуга се састоји у стављању под старатељство лица лишених пословне способности и послове привременог старатељства.
- смештај старих лица у установу социјалне заштите – подразумева смештај оних старих лица која нису у стању да се сама о себи старају, немају сроднике који би преузели ту обавезу, немају адекватне услове за боравак у спољашњој средини. Број смештених старих лица са територије нацше општине је 30.
- смештај у другу породицу – подразумева смештај старих лица у породицу која их чува, негује и брине о њима. Имамо два лица на породичном смештају.
- Право на додатак за туђу негу – које се остварује на основу Закона о социјалној заштити она лица за која лекарска комисија процени потребу за туђом негом, а немогу да остваре по другом правном основу, број корисника је 150 од тога око 100 старих лица.
- Материјално обезбеђење породице- састоји се у континуираном давању сваког месеца новчане помоћи лицима, односно породицама чији су приходи испод минималног нивоа прописане социјалне сигурности. Број корисника ове помоћи из категорије старих лица је око 150.
- Једнократна новчана помоћ – се састоји у давању једнократне помоћи лицима, односно породицама које се изненада и тренутно нађу у стању социјалне портебе, а према општинској одлуци средства за ову намену обезбеђује општина. У току ове године до сада је 150 пута интервенисано средствима тренутне помоћи а од тога је око 70 пута помоћ дата остарелим лицима.

Структура старих према доминантном проблему:

Стари	2005.		2006.		Индекс 2006/2005.
	Број	%	број	%	
Без породичног старања	15	6	19	7	127
Без средстава за живот	97	37	94	34	97
Душевно оболели	60	24	60	22	100
Теже хронично оболели	93	35	97	35	103
Остали			5	2	
УКУПНО:	265	100	275	100	104

Број старих лица у извештајној години, у односу на 2005, повећан је за 10 укупно.

И у структури ових лица није било битнијих промена.

Обухват старих појединим облицима социјалне заштите и мерама породично-правне заштите:

Облици заштите старих	Број корисника		Индекс 2006/2005	% обухвата у 2006.
	2005	2006		
Старатељство	3	4	133	1

Привремено старатељство (члан 132. ПЗ)	2	0	0	0
Додатак за помоћ и негу	81	91	112	33
Помоћ у кући	0	0	0	0
Материјално обезбеђење	92	90	98	33
Смештај у установу	29	22	76	8
Смештај у другу породицу	0	2	200	1
Једнократна помоћ у новцу	22	18	82	6
Једнократна помоћ у натури	8	0	0	0
Исхрана	0	0	0	0
Дневни боравак	0	0	0	0
Друго (навести шта)	0	0	0	0

Напомена: Нека од права наведених у табели број 32. не могу се остварити у општини Топола (Помоћ у кући, дневни боравак), због недостатка средстава.

Примењене мере и услуге социјалне заштите према старим лицима

Стара лица

Помоћ у васпитавању и развојним проблемима	0
Сређивање брачних и породичних односа	2
Остваривање одређених права	236
Усмеравање и праћење лица у стању социјалне потребе	494
Дијагностика	21
Организовање животне и радне средине	72
Интервенције и посредовање код других институција	241
Остале мере и услуге	358
Укупно:	1424

Црвени крст Топола у оквиру својих акција, активности и послова везаних за категорију старих лица обавља следеће послове:

- исхрана старих лица у објекту Народне кухиње – Народна кухиња Црвеног крста функционише 5 месеци годишње (у зимском периоду) за 350 корисника дневно међу којима је око 150 старих лица на три дистрибутивна пункта Топола, Белосавци и Наталинци.

- програм „Бриге о старима,, Црвени крст Топола спроводи већ пет година уз подршку Међународне федерације Црвеног крста, Шпанског Црвеног крста и Црвеног крста Србије. Програмом је обухваћено 50 лица старијих од 65 година. Услуге које се спроводе у програму су:

- психосоцијална подршка (разговори, дружења)
- контрола крвног притиска и шећера у крви
- ситне услуге (плаћање рачуна, узимање рецепата за лекове, одвожење до лекара)

- у месној заједници Наталинци постоји Клуб старих из програма Бонус модела који броји 30 корисника. Овај програм је реализовао Црвени крст Топола уз подршку Британског Црвеног крста и пројекат је трајао током целе 2006. године. Ова месна заједница има 836 становника, а старијих од 65 година је укупно 226 лица (подаци добијени из Завода за статистику Крагујевац, а на основу пописа из 2002.године). Из истраживања који је Црвени крст спровео крајем 2005.године ови стари су изразили

жељу за дружењем и социјалним контактима са другим људима. Проблем изолованости и самоће истакли су као нерешив. Циљ програма је био да се побољшају услови за остваривање друштвених, културних и здравствених садржаја живота старих лица. Општи циљ је био да стара особа остане што дуже у свом окружењу, као и да се мотивише да што дуже користи своје физичке и менталне потенцијале, а да се притом умањи потреба за разним видовима институционалне помоћи старим лицима.

Удружење пензионера Топола броји око 1.750 чланова за које се врши организована набавка огрева и артикала хране под повољнијим условима. За чланове удружења пензионера често се организују излети и дружења на разне дестинације (сви ови излети се партиципирају).

Патронажна служба Дома здравља има обавезу да једном, а највише два пута годишње посети старо лице или се то ради чешће по предлогу ординирајућег лекара. Са старим лицем се обавља разговор и мерење крвног притиска у кућним условима. Уколико постоји потреба дају се стучни медицински савети. Према подацима Дома здравља – Патронажне службе у 2006. години реализовано је 6.125 кућних посета.

Из пројекта „Активни грађани у подршци рањивим групама,, уз подршку ОПТО ИНТЕРНАЦИОНАЛ АБ и Скупштине општине Топола настало је удружење грађана НВО Волонтерски центар „Корац,, засновано на принципима добровољног и хуманог удружења које окупља грађане одане идеји волонтеризма за помоћ угроженим групама: ромима, старима без породичног старања и особама са различитим врстама хендикепа. Удружење је основано 23.05.2003. године и функционише и до данас. Активности удружења обављају се у просторијама Центра за социјални рад у Тополи и у Сали и простору Савеза пензионера који је наменски опремљен. Клуб за старе „Опленачко срце,, које постоји при волонтерском центру окупља ок 80 чланова. Два пута седмично се окупљају у клубу стара лица, где се одржавају разноврсне активности, радионице различитог садржаја, прославе родјендана чланова клуба, , обележавање значајних датума, дружења и посете са другим клубовима, а у ове активности укључено је више младих волонтера. У клубу је присутна и медицинска сестра и адвокат-волонтер. Стара лица из овог клуба често се друже и са корисницима удружења „Загрљај,, Топола које ради са лицима са посебним потребама.

Дефинисање проблема

- Недовољна и неадекватна служба центра за социјални рад
- Непостоје ванинституционални видови заштите старих лица, кућна нега и гарантолошка заштита
- Недовољно развијени програми за стара лица при Црвеном крсту Топола
- Недовољно развијена патронажна служба
- Непостоји мрежа клубова за старе у општини

Идентификација специфичних проблема

Велики број самохраних старих, болесних, теже покретних, са минималним примањима или без њих имају проблеме у:

- набавци намирница
- припремању хране

- спремању стана
- одржавању опште и личне хигијене
- ситнијим поправкама у стану (браварија, електрични уређаји, водоинсталационе поправке и др.)
- организовању прегледа код лекара, набавци лекова и ортопедских помагала (а код неких је проблем и материјалне природе тј. Немају средстава за партиципацију или плаћање ових услуга).
- регулисању права из области пензијског и инвалидског осигурања, социјалне заштите, имовинско правних односа и др. (немају потребне информације и знања или физички немогу да одраде ове послове)
- недостатак средстава за обезбеђење намирница за исхрану и личну хигијену
- проблем социјалне изолованости
- одређени број старих који живи са члановима породице, а у ситуацији су да им је потребна нега имају проблеме што чланови породице немају потребна знања и искуства за њихово збрињавање у породици, а не желе или не могу да их збрињавају институционално.
- као посебан проблем истакли би смо недоступност постојећих ресурса (здравствене установе, клуб за старе, Црвени крст, центар за социјални рад и др.) свим старим људима, нарочито онима који живе у сеоским срединама.

Оперативни циљеви

- 1. Снимање терена и идентификација најугроженијих старих на територији целе општине Топола**
- 2. Развој ванинституционалне заштите старих лица (здравствена заштита и помоћ у кући)**
- 3. Оснивање Клубова за старе по селима**
- 4. Унапређење слободног времена старих лица**
- 5. Проширење капацитета службе за доставу хране старима у кућама-«хране на точковима»**
- 6. Формирање Геронтолошког центра за стара лица**

Приоритет 4: Особе са инвалидитетом

Увод

Након избора социјалних приоритета и циљних група, одређен је координатор за приоритет Особе са инвалидитетом - Славица Ђурић Павловић.

Чланови радне групе за израду акционог плана за приоритет Особе са инвалидитетом су

1. Маријана Тарановић, дефектолог, Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним лицима и другим хендикепираним лицима "Загрљај"
2. Зорка Милисављевић, родитељ МНРЛ
3. Жељко Ђирић, особа са инвалидитетом и родитељ МНРЛ
4. Слободанка Миливојевић, дипл. социјални радник,

5. Жарко Сремчевић, Национална служба за запошљавање, филијала Крагујевац
6. Љиљана Симић, адвокат, Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним лицима и другим хендикепираним лицима "Загрљај"
7. Славица Ђурић Павловић, Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним лицима и другим хендикепираним лицима "Загрљај"

Након окупљања радне групе, чланови групе су усвојили принципе процеса и принципе услуга на којима је утемељен Акциони план.

Локални акциони план за унапређења положаја особа са инвалидитетом (у даљем тексту: ОСИ) у општини Топола представља краткорочну, средњорочну и дугорочну политику односа према ОСИ. То је план приоритетних мера, активности и програма које треба предузети у наредним годинама у циљу стварања што повољнијих услова за живот деце и младих са сметњама у развоју, њихово одрастање и укључивање у друштво, као одраслих ОСИ. Локално акционо планирање је процес важан за спровођење неопходних промена у средини које олакшавају побољшавају квалитет живота ОСИ. Оно укључује различите актере приликом анализирања средине, ресурса, циљева, активности и буџета за имплементацију насталог плана.

Меру успешности реализације акционог плана биће могуће мерити степеном испуњења циљева и реализованих активности које овај план поставља.

Циљна група

1. Деца у млади са сметњама у развоју са различитим видовима ометености
2. Одрасле и старе ОСИ

Анализа

Особа са инвалидитетом има свуда у свету и на свим нивоима сваког друштва. Број особа са инвалидитетом у свету велики је и расте.

Како узроци тако су и последице инвалидитета различити. Те разлике су резултат неједнаких друштвено-економских прилика и разлика у брзи појединих држава за добробит њихових грађана. Незнање, немар, празноверје, предрасуде, страх, само су неки од фактора који су кроз историју изоловали особе с инвалидитетом, успоравајући њихов напредак. Термин "инвалидитет" (дисабилиту) заједнички је израз за велики број различитих функционалних ограничења која се појављују у свакој популацији сваке земље у свету. Људи могу бити са индивидуалним физичким, интелектуалним и чулним оштећењима, здравственим стањем или менталном болешћу. Оваква оштећења, стања или болести могу бити по својој природи нешто трајно или пролазно.

Термин "хендикеп" значи губитак или ограничење могућности учествовања у животу заједнице равноправно с осталима. Он описује сусрет особе са инвалидитетом И њене околине. Сврха је овог термина наглашавање мањкавости у околини и у многим организованим активностима друштва, на пример у информисању, комуникацији, образовању, чиме се онемогућује равноправно учешће особа с инвалидитетом. Чињеница је да су особе са инвалидитетом невидљива, изолована, маргинализована група која се до скоро помирила с ситуацијом да треба да буде само пасивни прималац социјалних давања од државе.

Протеклих година је много тога урадено на унапређењу положаја особа са инвалидитетом у Србији, али стање је и даље далеко од задовољавајућег. У Србији не постоји свеобухватна званична евиденција и регистар деце и одраслих са инвалидитетом. По процени Светске здравствене организације особа са инвалидитетом

има преко 10% од укупне популације једног друства. Процене су и да у свакој општини у Србији има најмање 3% ометених у менталном развоју од укупне популације, којима је потребна помоћ из области здравствене, дечије и социјалне заштите, укључивање у васпитно-образовни систем, радно и професионално оспособљавање и запошљавање.

Врста ометености/инвалидитета		Број евидентираних особа
Ментална ометеност	Лака	56
	Умерена	22
	Тежа и тешка	11
Аутизам		3
Особе са оштећењем слуха-глуви и наглуви		27
Особе са оштећењем вида –слепи и слабовиди		22
Сметње говора		84
Телесни инвалиди		62
Церебрална парализа		14
Особе са комбинованим сметњама		94
Запосленост ОСИ		
У радном односу		9
Издржавана лица		160
Пензионери (породична или лична пензија)		24

Особе са инвалидитетом чине посебно велику групу незапослених, који осећају огроман притисак живота у земљи у транзицији, као што је Србија.. Према истраживању Центра за проуцавање алтернатива (ЦПА) спроведеном на територији Републике Србије без Косова и Метохије, 87% особа са инвалидитетом у Србији је незапослено.

У Србији су особе са сметњама у развоју и њихове породице често биле само пасивни примаоци услуга и ретко су активно учествовале у процесу доношења одлука везаних за смештај, образовање и врсту потребне подршке.

Током израде акционог плана за овај приоритет, узели смо у обзир потребе и проблеме особа са инвалидитетом свих узраста, од деце и младих до најстаријих ОСИ. Такође, при креирању овог плана покушали смо да предложимо решења проблема за особе са недовољном менталном развијеношћу, особе са телесном инвалидношћу, сензорним сметњама и комбинованим сметњама.

Егзактних података о броју и структури ОСИ у општини Топола нема. Постоје парцијални подаци у ЦСР, Дому здравља, локалној управи, фонду ПИО, а Друштво “Загрљај” је у оквиру пројекта “Подршка радном оспособљавању и запошљавању ОСИ”, 2005/2006. спровело истраживање, чији је резултат база података о ОСИ. Према подацима добијеним током тромесечног теренског истраживања на територији општине Топола живи 193 ОСИ-деце и одраслих. Податак о броју ОСИ морамо узети са одређеном дозом резерве због многих фактора који утичу на истраживање када је овако осетљива тема у питању. Као и свака евиденција, када се ради о људима променљива је, тако да би је требало ажурирати, али је добра почетна основа за креирање Акционог плана и његово спровођење.

Укупан број ОСИ је 193, многи имају удружене сметње (нпр. ментална ометеност и сметње говора, церебрална парализа, сметње говора и ментална ометеност и сл.), тако да је то разлог зашто је број много већи ако би се све сабрало.

Физичка средина и мобилност- Тренутна ситуација у општини Топола, првенствено Вароши Топола, која је центар општине, је таква да је саграђена средина умногоме неприступачна за особе са инвалидитетом, као и за стара лица или за друге људе који доживљавају промене мобилности (привремено оштећење, болест, трудноћа, мајке са децом у колицима, итд...). У нашој општини највећи број јавних зграда и даље није приступачан. Већина зграда јавне намене као што је пошта, аутобуска станица, банке, биоскоп, библиотека, филијала националне службе за запошљавање, па чак и општинска зграда, центар за социјални рад, и школе имају степенице без рампи, нема лифтова, средства јавног превоза су стара и неприступачна. Чак и да постоји и рампа испред неке зграде, када уђе унутра, особа са инвалидитетом је често поново у ћорсокаку јер не постоји вертикална приступачност до других спратова а и тоалети обично нису прилагођени. Улице и тротоари су у највећој мери неприступачни због постојања башти угоститељских објеката, гондола са робом испред продавница и неуређеног система паркирања.

Према Стратегији за смањење сиромаштва у Србији, зграде јавних служби као што су општинске зграде, поште и зграде полиције су неприступачне за 35% особа са инвалидитетом. Чини се да ситуација у нашој општини потврђује наведене податке из Стратегије. Ако се узме у обзир да је слободно кретање од кључног значаја за пуно учешће ОСИ јер изједначава могућности, намеће се закључак да је уклањање баријера, олакшавање приступачности просторима и информацијама и реализација концепта епрекидивог ланца кретања¹ један од првих корака у имплементацији акционог плана. **Доношењем Закона о спречавању дискриминације ОСИ, од почетка 2007.год. локалне самоуправе су у обавези са ОСИ учуне приступачним превоз, физичку средину и јавне површине!!!**

Особе са инвалидитетом чине посебно велику групу незапослених, који осећају огроман притисак живота у земљи у транзицији, као што је Србија. Према истраживању Центра за проучавање алтернатива спроведеном на територији Републике Србије без Косова и Метохије, 87% особа са инвалидитетом у Србији је незапослено. Стање у области запошљавања ОСИ је озбиљно јер само 13% ОСИ ради, а тек једна трећина од њих има радно мјесто које је прилагођено потребама. Становништво не-градског подручја је два и по пута сиромашније у односу на становништво градског подручја. Неки од узрока ниске стопе запослености ОСИ су низак ниво образовања ОСИ, слаба мотивација послодаваца, утицај предрасуда и искривљених ставова о запошљавању и раду ОСИ. Република Србија тежи ка томе да прати социјални и економски циљ модерних друштава, а то је једнакост мускараца и жена, изједначене могућности за особе са инвалидитетом и националне мањине на тржишту рада, али се поставља питање у којој је мери сама политика запошљавања осетљива на питања једнакости, односно да ли омогућава заиста равноправност.

У општини Топола на евиденцији Националне службе за запошљавање евидентирано је 36 лица, од тога 12 жена. Категорисане омладине на евиденцији НСЗ има 5, категорисане омладине -11, осталих некатегорисаних инвалида -4, инвалида рада-6, корисника ПИО-2, ратних војних инвалида – 6, МВИ-ПВИ-2 лица.

¹ Neprekidivi lanac kretanja zahteva da osoba sa bilo kojim oblikom invalidnosti može slobodno da se kreće unutar svoje kuće i da ide od svog kreveta do grada, do bilo koje zgrade ili prostora koji sama odabere, bilo kojim prevoznim sredstvom, i da se vrati kući bez da naiđe na barijere i bez da nakon toga bude iscrpljena. Neprekidivi lanac kretanja se može stvoriti jedino kada se stvori sredina bez barijera, zajedno sa raspoloživošću odgovarajućih službi podrške za ličnu mobilnost.

Посебан облик сиромаштва деце и младих са специфичним утицајем на свакодневни живот и развој деце и преношење сиромаштва између генерација представља сиромаштво средине, тј. одсуство социјално-културне инфраструктуре. Оно се огледа и у недоступности друштвених служби (здравствене услуге, социјална заштита, образовање, култура за децу итд.)

Чињеница је да су особе са инвалидитетом невидљива, изолована, маргинализована група која се до скоро помирила са ситуацијом да треба да буде само пасивни прималац социјалних давања од државе. У последње време ситуација се мења, јачају организације ОСИ али је положај корисника услуга социјалне заштите и даље у великој мери пасиван. Осим права из области социјалне заштите која је прописала држава и услуга које корисник може остварити у Центру за социјални рад, мрежа социјалних услуга је неразвијена. У надлежности општине је финансирање отворених облика заштите, као што су дневни боравци, помоћ и нега у кући, отварање клубова старих лица, ОСИ, али су ретке општине које их обезбеђују. Недостатак разноврсних облика заштите и подршке у природном окружењу корисника је нешто што се може рећи и за општину Топола.

Услуге које пружа невладин сектор су недовољно развијене и искоришћене због непрепознавања НВО сектора као једног од партнера у систему социјалне заштите, неравноправног положаја НВО у односу на могућност финансирања услуга социјалне заштите из републичког и локалног буџета. Савремена и ефикасна социјална заштита треба да пружи грађанима развијену мрежу социјалних услуга, које ће ублажити или отклонити ризике којима су изложени.

Стратегија за смањење сиромаштва, документ Владе Републике Србије усвојен у октобру 2003. године предвиђа мере и активности које требају да се спроведу како би се сузбило сиромаштво. У овом документу особе са инвалидитетом апострофиране су као једна од најугроженијих категорија становништва у Републици Србији.

Права особа са инвалидитетом

Особама са инвалидитетом припадају сва она права која су свим људским бићима загарантована општим међународним правним актима Уједињених нација и других међународних организација. Најважнији резултат Међународне године особа са инвалидитетом, 1981, био је Светски програм деловања у вези са особама са инвалидитетом, усвојен у Генералној скупштини резолуцијом 37/52 од 3. Децембра 1982. Година инвалида и Светски програм деловања дали су снажан подстицај напретку на овом пољу. Њима је наглашено право особа са инвалидитетом на једнаке могућности какве имају остали грађани и на равноправно учешће у побољшању животних услова које је резултат економског и социјалног напретка. Први пут, хендикеп је дефинисан као последица интеракције особа са инвалидитетом и њихове друштвене околине.

Универзална декларација о правима човека наводи да „свима припадају права и слободе које садржи ова декларација, без разлике било које врсте, као што су раса, боја, пол или неки други статус”. Од посебног значаја за права особа са инвалидитетом су Стандардна правила УН-а о изједначавању могућности за особе са инвалидитетом, која су усвојена од стране Генералне скупштине УН, крајем 1993. год. У марту 1995. год. наша земља је прихватила овај документ. Иако ова правила нису правно обавезујућа, постоји велика морална обавеза и политичка решеност држава да их примењују. У Србији многе особе са инвалидитетом, као ни неки од доносилаца одлука у институцијама не познају садржај Правила. Стога је неопходно објавити публикацију која ће садржати интегрални текст Правила.

Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом (први антидискриминациони закон у Републици Србији) уређује се општи режим забране дискриминације по основу инвалидности, посебни случајеви дискриминације особа са инвалидитетом, поступак заштите особа изложених дискриминацији и мере које се предузимају ради подстицања равноправности и социјалне укључености особа са инвалидитетом.

Државе треба да предузму акције за подизање свести о особама са инвалидитетом у друштву, о правима, потребама, потенцијалима и доприносу друштву тих особа (Правило 1). У Србији многе особе са инвалидитетом, као ни неки од доносилаца одлука у институцијама не познају садржај Правила. Слична ситуација је и у нашој општини, стога је неопходно објавити публикацију која ће садржати интегрални текст Правила, ради упознавања ОСИ са основним правима.

Образовање особа са инвалидитетом

Образовање је једна од основних и најснажнијих полуга за друштвену интеграцију младих и за пресецање механизма трансгенерацијског преношења сиромаштва и друштвене маргинализације.

Обрзовна структура 36 особа које су пријављене на евиденцију Националне службе за запошљавање, филијала у Тополи, показује да ОСИ имају до средње стручне спреме, дакле не више или високо образовање.

У Тополи, од пре неколико година, тачније од 1999, у основној школи ”Карађорђе” у Тополи, постоји одељење за образовање по специјалном програму, које похађају деца из наше општине. Ове године у одељењу има 9 ученика. То је квалитативни напредак у образовању деце са сметњама у интелектуалном развоју, с обзиром да су деца до тада похађала школе у Аранђеловцу, Младеновцу, Крагујевцу, што је изискивало веће трошкове и било напорније за децу и њихове пратиоце. Често деца са сметњама у интелектуалном развоју остају дуго у систему редовног основношколског образовања због отпора родитеља да похађају наставу по

специјалном програму. Отпори се јављају услед предрасуда, подсмеха и стигматизације детета од стране суседа и друге деце, незнања, непознавања да дете има сметњу у развоју. Из ових и многих других разлога још увек има деце у школама наше општине која похађају наставу по редовном програму и прелазе из разреда у разред не усвајајући знања и вештине као њихови вршњаци, мада би могла добро да напредују на настави по специјалном програму. Дешава се да и поред препоруке Комисије да пређу у специјално одељење наставе да иду на наставу по редовном програму. Тачан број ове деце се не зна.

Дефинисање проблема

- **Стигматизација и дискриминација деце и младих са сметњама у развоју и одраслих ОСИ у локалној заједници или Социјална искљученост ОСИ из живота локалне заједнице**
- **Висок степен неприступачности јавних зграда и инфраструктуре за ОСИ**
- **Слабо развијене услуге социјалне заштите које подржавају живот у локалној заједници деце и младих ОСИ**
- **Слабо развијене услуге социјалне заштите које подржавају живот у локалној заједници одраслих и старих ОСИ**
- **Непостојање капацитета у локалној заједници за повремени или хитни смештај ОСИ**
- **Отежана мобилност ОСИ из сеоског подручја**
- **Недовољна техничка, кадровска и материјална опремљеност институција на које су упућена деца, млади и одрасли ОСИ**

Оперативни циљеви

- 1. Подићи ниво свести заједнице о ОСИ у друштву, и ОСИ о правима, положају и потребама**
- 2. Побољшати приступачности окружења - обухвата и приступачност окружењу са зградама и приступачност у смислу приступа информацијама/ комуникацији**
- 3. Развити нове и унапредити већ постојеће услуге социјалне заштите које подржавају живот деце и младих ОСИ у заједници**
- 4. Развити нове и услуге социјалне заштите које подржавају живот одраслих ОСИ у заједници**
- 5. Омогућити капацитете за повремени, краткорочни смештај ОСИ у случају немогућности примарне породице да се брине о свом члану (болест, одлазак у болницу, бањско лечење,...)**
- 6. Олакшати мобилност ОСИ из сеоског подручја**
- 7. Оснажити све релевантне институције и кадрове на које су упућене ОСИ**

Приоритет 5: Ромска популација

Увод

Радном групом која се бавила проблематиком Ромске популације руководила је Павлићевић Биљана, представник Црвеног крста Топола у Одбору за социјалну политику општине Топола.

Чланови радне групе су:

1. Павлићевић Биљана, Црвени крст Топола, руководиоца групе
2. Гобелић Славица, Црвени крст Топола, помоћник руководиоца групе
3. Перић Верица, представник локалне самоуправе
4. Ненадовић Снежана, представник Центра за социјални рад „Сава Илић,, Аранђеловац, Одељење у Тополи
5. Младеновић Светлана, представник Центра за социјални рад
6. Топаловић Ана, патронажна служба ДЗ „Свети Ђорђе,, Топола
7. Др.Љиљана Јовановић, педијатар ДЗ „Свети Ђорђе,, Топола
8. Голубовић Снежана, Црвени крст Топола
9. Раденковић Светомир, председник НВО „Ђурђевак,
10. Сремчевић Жарко, ЗЗЗ испостава Топола
11. Виолета Павловић, ЈП Дирекција за изградњу општине Топола
12. Марија Живојиновић, ЈП Дирекција за изградњу општине Топола

Циљна група

Циљну групу представља целокупна популација Рома на територији општине Топола, са посебном поделом на:

- радно способно ромско становништво на евиденцији Националне службе запошљавања, и
- радно способне жене ромкиње као посебно угрожени сегмент ромске популације.
- деца и млади припадници Ромске популације

Анализа

Тачни подаци о броју Рома у Србији не постоје због миграционог начина њиховог живота и непоседовања личних докумената. Сматра се да у Србији живи око 400.000 Рома. Сиромаштво и социјална искљученост су основна карактеристика ове популације. Од 2000 године бележи се повећање ромске популације, условљено досељавањем Рома са Косова који се групишу у постојећа или нова ромска насеља. Подаци истраживања о животу Рома у Србији указују да је:

- 66,8% Рома који живе у ромским насељима је сиромашно
- стопа незапослености код Рома много је већа него у укупној популацији, а међу запосленим Ромима је 90% ПК и НК радника

- 60% Рома у ромским насељима, старијих од 15 година је без основне школе или са незавршеном основном школом.
- Врло мали број ромске деце похађа предшколске васпитно-образовне установе
- 2/3 Рома живи у потпуно хигијенски и санитарно неусловним насељима и условима крајње беде

Општина Топола простире се на 365 км² има 31 насељено место, 25.295 становника по последњем попису има око 30 породица са око 150 лица Ромске популације. Распоређених у граду Тополи, МЗ Бор, Митровчић и Наталинци и појединачни случајеви становања на територији општине Топола.

Укупан број деце од 0 до 7 година је 30 детета.

Укупан број деце од 7 до 15 година је 26 (који похађају основну школу).

Укупан број осталих Рома је око 100 лица.

Укупан број породица које су корисници МОП-а је 20 (укупно 56 лица).

Укупан број особа који су у радном односу је око 15 лица.

Укупан број корисника дечијег додатка је 36 деце ромске националности од укупног броја корисника дечијег додатка који је 835 деце.

Поред објективне слике о условима живота према којој Роми представљају високо депримирану социјалну групу, тј. Маргинализовану групу (неподношљиво лоши услови, висока незапосленост радно способног становништва, недовољна укљученост деце у образовни и здравствени систем, слабе комуникације са већинским становништвом, лоша хигијенска и здравствена ситуација), важан део целовитије слике о њиховом животу представљају и субјективна осећања. Неки истраживачи (психолози, педагози) сматрају да је субјективно осећање знатно важнији показатељ квалитета живота од низа објективних критеријума. Роми су са обе поменуте стране ипак специфична популација која показује типичну слику ниских аспирација и изузетно брзих адаптационих способности. Исто тако, често њихови субјективни искази нису у складу са објективним условима живота.

Након сагледавања потреба ромске популације и консултација са представницима Ромске заједнице, а у циљу стварања услова за интеграцију Рома и смањење њихове искључености и сиромаштва неопходно је предузети мере за систематско побољшање квалитета њиховог живота и превазилажење пасивно-рецептивног положаја припадника ове популације.

Материјално обезбеђење породице – састоји се у континуираном давању сваког месеца новчане помоћи лицима, односно породицама чији су приходи испод минималног нивоа прописане социјалне сигурности. Број корисника ове помоћи из категорије ромске популације је 56 лица тј. 20 породица.

Једнократна новчана помоћ се састоји у давању једнократне помоћи лицима, односно породицама које се изненада и тренутно нађу у стању социјалне потребе, а према општинској одлуци, средства за ову намену обезбеђује општина. У току ове године до сада је 150 пута интервенисано средствима тренутне помоћи а од тога је око 40 пута ове године дата помоћ Ромским породицама.

Црвени крст Топола у оквиру својих акција, активности и послова везаних за категорију Рома обавља следеће послове:

- организује сабирне акције прикупљања половне и нове гардаробе и обуће и поделу истих

- исхрану лица ромске популације у објекту Народне кухиње. Објекат Народне кухиње је изграђен донацијом. Скупштина општине је поклонила плац, а Италијански Црвени крст је финансирао изградњу објекта и опреме за објекат. Народна кухиња Црвеног крста функционише пет месеци годишње (у зимском периоду) за 350 корисника дневно на три дистрибутивна пункта (Топола, Белосавци, Наталинци) и дневно је 131 корисник из категорије ромске популације.

- у оквиру пројекта „Контрола туберкулозе у Србији,, (Глобал фонд, Министарство здравља и Црвени крст Србије) који је спровођен током 2006.године рађено је здравствено едукативно предавање из ове области за 25 лица ромске популације.

- током трајања рада кухиње користи се често присуство ромске популације и одржавају се предавања или деле лимфлети из области хигијене (Болести прљавих руку, Сачувајмо леп осмех, АИДС).

Дом здравља „Свети Ђорђе,, Топола у оквиру пружања услуга здравствене заштите превенцију и акценат ставља на редовну вакцинацију деце ромске популације.

Патронажна служба врши посете ромској популацији по календару својих активности. Дају се стручни медицински савети.

Удружење Рома „Ђурђевак,, основано је пре четири године као невладина организација са циљем да помогне ромској популацији у Тополи. Удружење користи по потреби просторије у Сали центра за социјални рад Одељење у Тополи. Од опреме поседују два компјутера која се налазе у Сали центра. Удружење броји око 100 чланова. Активности које спроводи веома су мале.

Дирекција за изградњу општине Топола у оквиру решавања стамбених проблема Рома смештених у ужем центру Тополе предузела је активности на попису лица ромске популације и на том списку је 116 лица (у прилогу списак и слике стамбених објеката где сада живе). Управни одбор Дирекције за изградњу општине Топола донео је одлуку о куповини 43 ара плаца за изградњу 9 стамбених јединица за укупно 45 лица ромске популације. Инвеститор овог пројекта за заштићено становање је Дирекција, корисник Општина Топола, а биће дата на коришћење породицама Рома. Недостајућа средства су 5.000.000,00 динара.

Служба одељења за привреду, буџет, трезор и друштвене делатности – служба за дечију заштиту од укупно 835 деце корисника дечијег додатка има 35 корисника деце ромске популације. Многима проблем представља прибављање потребне документације за подношење захтева за остваривање овог права.

Стопа економске активности је битан индикатор искључености Рома из основних друштвених и економских токова. Ниска економска активност становништва, веома млада старосна структура ромске популације и велики удео издржаваног становништва представљају кључне чиниоце одржавања и продубљивања разлика, односно социјално-економског јаза између Рома и осталог становништва.

Ромску популацију у општини Топола прати висок степен економске несигурности.

Услови живота и становања битно се одражавају на животни стил и здравствени статус Рома . Ово је такође матрица даљег преноса нефункционалних модела понашања и одражавање бесперспективности поткрепљено ниским нивоом образовања, ниском стопом запослености и високом стопом зависности од социјалних давања.

Задржавање ове ситуације носи ризик дугорочног и све дубљег искључења Рома из свих токова живота и све драстичнијег губљења корака са динамиком друштвеног развоја у односу на друге припаднике локалне заједнице.

Број незапослених код Националне службе за запошљавање Филијала Крагујевац – Испостава Топола на дан 31.08.2007. године износи укупно 1705 лица. Број незапослених Рома је око 70 лица.

Број запослених из категорије Рома је 3 лица, углавном запослених на пословима који траже неквалификовану радну снагу.

Неопходно је развити и подржати систем практичних мера које имају за циљ оспособљавање и осамостаљење ромских породица за живот без социјалне и хуманитарне помоћи. Систем тих мера би требало да обухвати целину живота ромске породице. Било која појединачна мера или програм имаће изглед на успех само утолико уколико буду складно укомпоновани у целину ромског живота. Мере које не воде рачуна о ургентним потребама , култури и традицији Рома немају изглед на успех. Посебно треба истаћи да је хуманитарна помоћ за ову категорију неопходна и драгоцена. Ипак, хуманитарна помоћ служи одржавању постојећег стања, да спречи да се стање погорша, али не служи остварењу трајних решења. За категорију Рома неопходно је паралелно уводити програме запошљавања, културне програме, трајне и додатне програме образовања и унапредјења живота у ромским насељима и њиховом окружењу.

Дефинисање проблема

Становање- Већина Рома налази се у урбаном подручју. Они по правилу остају у својим махалама, како због немогућности да своје питање решавају у ширем друштвеном окружењу, тако и због осећаја моћи и величине унутар групне сигурности. Стваран ниво квалитета становања далеко заостаје за просечним квалитетом стамбеног простора Србији. Овде се под комфорним објектима подразумевају објекти изградјени од чврстог материјала и где постоји основна комунална инфраструктура.

Здравствена заштита – Просечна старост Рома према званичним подацима је око 28 година, а око 45% Рома чини популација до 18 година. Код лица до 10 година старости неписмено је око 25%. Око 75% Рома живи у лошим условима становања. Једна од основних карактеристика лоших услова живота која се огледа кроз здравство је

недостатак здравственог осигурања, а због необразованости и лоше комуникације, касно се јављају лекару и због тога велики број излечивих болести оставља трајне последице и прелази у хроничне.

Основни проблеми из ове области су :

- Лоши животни услови који имају негативан утицај на здравствене прилике, односно честе болести
- Недостатак систематских лекарских прегледа. То је због чињенице да је велики број Рома незапослен и да многа деца не иду у школу , па нема ни основних превентивних облика заштите
- Неки делови ромске популације су неодговорни према сопственом здрављу.
- Постојање утицаја традиционалног начина живота, посебно на здравствене прилике девојака.
- Чињеница је да многа деца нису обухваћена вакцинацијом и да многа имају неадекватну или недовољну исхрану.

Образовање – Низак ниво образовања Рома одражава се неповољно на социо-професионалну структуру. Веома мали број Рома је са препознатљивим занимањем. Већина припада неиздиференцираној групи радника „без занимања,, преовлађују вештине стечене радом а не занимања која су стечена формалним образовањем.

Неиздиференцирана социо-професионална структура је индикатор ниског друштвеног положаја и зачараног круга беде.

Педагошко васпитање и образовање ромске деце било је веома нередовно. Полазећи од чињенице да је успех ромске деце у основним школама веома сличан, без обзира о којој школи да се ради и у ком се граду школују.

Статистички подаци показују да је Рома без завршеног основног образовања 61,9%, са основним образовањем 29%, средњим 7,8% и са вишом школом и факултетом 0,3%. Потпуно или функционално неписмено је 80% Рома. Међу неписменима су углавном жене. Из овог произилази незапосленост, сиромаштво и социјална помоћ.

Запошљавање – Роми нису економски активни и махом су незапослени. Неповољна старосна (најбројнији су Роми до 15 година), образовна (без икаквог образовања , или са четири разреда основне школе), и професионална (без неке квалификације, у већини гола радна снага) структура – изразите су баријере у запошљавању. Све ово доприноси да су Роми претежно издржавана лица, а култура сиромаштва је њихов зачарани круг.

Сива економија је веома раширен облик такозване стартегије преживљавања код Рома и они овај облик веома много и успешно практикују. Мали део њих од овога има велику добит. У економском погледу Роми заиста живе у немаштини и већина јесте на граници егзистенцијалне издржљивости. Роми су као припадници најсиромашнијих слојева, најбројнији међу просјацима. У сивој економији они раде на црно.

Оперативни циљеви

- 1. Унапређење услова становања ромске популације**
- 2. Организовање превентивних здравствених програма за Ромску популацију**
- 3. Обезбедити услове за већу интеграцију Ромске деце и младих у образовни систем**
- 4. Креирати посебне програме запошљавања на локалном ниву за ромску популацију**

Одељак 8

Аранжмани за имплементацију

Општина Топола има активну улогу стратешком планирању услуга социјалне заштите као наручилац услуга. Кроз стратешко партнерство са осталим кључним партнерима, спроводи планирање, имплементирање, праћење и евалуацију реализације услуга социјалне заштите на локалном нивоу. Општинско тело које спроводи политику социјалне заштите на локалном нивоу је Одбор за социјалну политику Тополе. Процес уговарања нових услуга социјалне заштите на основу утврђених потреба грађана, Општина Топола може да реализује на неколико начина:

- Одлуком Скупштине Општине да се некој установи социјалне заштите поверава задатак остваривања неког права тј. пружања услуге;
- Одбор за социјалну политику шаље писмо позива актерима или установама социјалне заштите, да се пријаве на конкурс за пружање услуге;
- Отвори јавни тендер за све заинтересоване актере на пољу социјалне заштите;

Општина Топола, у складу са имплементацијом стратешког плана, треба да идентификује начине алокације финансијских и материјалних средстава.

Одељак 9

Праћење и евалуација

Праћење и евалуација представља начин верификације имплементације стратешког плана. Потребно је стално имати у виду да се све пројектне активности из акционих планова обављају како би се побољшало стање циљаних корисника. У ту сврху потребно је израдити нацрт система праћења и евалуације од стране Одбора за социјалну политику, који треба да има следеће елементе:

Нацрт система праћења и евалуације

КОРАЦИ	ШТА РАДИТИ
Проверити АП (пројекат)	<ul style="list-style-type: none">- Проверити и ревидирати оперативну таблицу- утврдити да ли су изјаве и остали параметри јасно дефинисани и мерљиви- утврдити да ли су квантитавни и квалитативни показатељи адекватно наведени у индикаторима
Проценити капацитете за П&Е	<ul style="list-style-type: none">- утврдити расположивост људских и финансијских ресурса- проценити потребу за

	<p>обуком кадрова који ће се бавити М&Е</p> <ul style="list-style-type: none"> - осмислити обуку и дефинисати план обуке
Установити план за прикупљање и анализу података	<ul style="list-style-type: none"> - проверити да ли су постојећи извори информација поуздани и тачни како би установили које су информације већ доступне - одлучити о томе које додатне информације треба прибавити за М&Е - утврдити рокове и динамику прикупљања података и одредити задужења
Припремити план и буџет за П&Е	<ul style="list-style-type: none"> - сажето образложити које су потребе за информацијама утврђене и који је одговоран начин прикупљања и коришћења информација, извештавања и објављивања информација - сажето образложити потребе за јачањем капацитета и подршком - навести трошкове за сваку активност везану за М&Е и изворе финансирања тих активности
Установити план за извештавање и достављање повратних информација	<ul style="list-style-type: none"> - осмислити систем извештавања и обрасце за извештај - успоставити у договору са управљачком структуром, систем давања повратних информација и доношења одлука

Улогу праћења и евалуације у процесу стратешког планирања има Одбор за социјалну политику, а у току имплементације стратешког плана, потребно је имати посебно ангажован тим за праћење и евалуацију, кога делегира Одбор за социјалну политику.

Поред тога, значајну улогу у праћењу и евалуацији могу имати и пружаоци социјалних услуга ангажованих од стране локалне самоуправе, уколико им се као услов пројектног финансирања постави обавеза адекватног извештавања наручиоца услуге (тј. локалне самоуправе).

У процесу праћења и евалуације неопходно је консултовање са корисницима како кроз разне структуриране методе, тако и кроз редовне процедуре за исказивање мишљења и жалби које треба увести у сваки аспект јавне управе уколико се тежи концепту добре управе.

Важно је обезбедити, да јавност било стручна било најшира (кроз медије) учествује у процесу праћења и евалуације остварења стратешког плана.

Одељак 10

Ресурси

Као ресурсе наводимо постојеће искуство и знања кључних актера у реализацији пројеката:

- ЦСР Топола је била носилац пројекта **„Активни грађани у подршци рањивим групама“**, партнери су били СО Топола и СИДА. У оквиру овог пројекта формирана је Удружење „Кораци„. Као резултат је настао **„Клуб за старе“** који функционише и данас. Донатор је био ЦРС. Вредност пројекта 15.000 евра.

- Пројекат **„Подршка у радном оспособљавању и запошљавању особа са инвалидитетом“**. Носилац је НВО „Загрљај“. Партнери СО Топола, одељење Центра у Тополи. Пројекат је финансирала ЕУ преко ЕАР-а. Вредност 50.000 евра.

- **„Знањем против предрасуда“**, циљна група деца ромске популације предшколског и основношколског узраста. Носилац је НВО „Загрљај“. Партнери су НВО „Ромски ђурђевак“, СО Топола. Вредност пројекта 700-800.000 дин. Донатор СИФ.

- **"Стварамо нови хоби"**, овладавање деце са хендикепом у вештини примене креативних техника и изради рукотворина, медијска кампања у циљу видљивости, препознатљивости и промоције Друштва "Загрљај". Носилац је Друштво "Загрљај". Вредност пројекта 3300€.

- **"Загрљај за све"**, очување и јачање знања и вештина деце и младих са сметњама у развоју, њихова интеграција у локалну заједницу. Донатор Министарство за рад, запошљавање и социјална питања. Носилац је НВО „Загрљај“. Вредност пројекта 372 800,00 динара.

- **У „Загрљају, за све места има** – пројекат који је финансијски подржан од стране Министарства за рад, запошљавање и социјалну политику.

Главни циљ пројекта је прелиминарно мењање локалне заједнице у смислу мењања ставова према ОСИ и њиховим родитељима, правима потребама, развијање толеранције и емпатског односа према истима. Главне пројектне активности су: оснаживање ОСИ и њихових родитеља (индивидуални и групни рад), предавања стручњака, медијска презентација. Пројектом се реализују услуге: дневне активности, саветодавни и терапеутски рад, едукација, иновативни сервиси. Пројекат је завршен у марту 2007. године.

- **Јачање капацитета Друштва за помоћ МНРО за одрживи развој** – пројекат који је финансијски подржан од стране Министарства за рад, запошљавање и социјалну политику.

Овај пројекат инициран је на Акционим данима родитеља и стручњака у децембру 2005. године у Крушевцу. Након презентације досадашњег рада Друштва „Загрљај,, колеге из других друштава биле су заинтересоване да сазнају детаље „ како смо све то постигли,,. На сугестију да можемо да им помогнемо, сви су били одушевљени и

прихватили идеју. Овај пројекат ту идеју претвара у дело. Кроз едукације „ Прикупљање средстава,„ и „ Управљање пројектним циклусом,„ ојачаће се капацитети лидера друштава за самостално проналажење донатора на основу својих апликација. Уз консултативне састанке, свако друштво ће креирати свој пројекат, који ће бити представљен осталим колегама на заједничком састанку. Главне активности прати медијска промоција. Пројекат је завршен у марту 2007. године.

• **„Ублажавање ефеката сиромаштва за децу са посебним потребама у Србији,„** - донатор Европска комисија преко невладине организације „ Save the Children,„ Београд.

Досадашње пројектне активности односиле су се на едукацију стручњака „Загрљаја,„ родитеља, као и представника разних институција из локалне заједнице о радионичарском раду, инвалидитету, вођењу играоница, реализацији радионица са децом и родитељима, подизање свести о питањима инвалидности, саветодавни рад са родитељима... Као круна овог пројекта, 24.11.2006. године је отворена Библиотека играчака. У играоници, поред деце чланова „Загрљаја,„ играју се и друга деца, што је још један корак ка инклузији и испуњењу мисије нашег Друштва. Пројекат је завршен у јуну 2007. године, али су се његове активности наставиле и даље.

Општина Топола је из свог буџета за задње четири године издвојила 9.505.000 за стипендирање студената са подручја наше општине, како би помогла студентима да лакше остваре своје циљеве, односно стекну високошколско образовање и дају свој допринос развоју општине.

Пројекти у којима су учествовале школе

1. Пројекат: **Подизање квалитета наставе формирањем школске медијатеке**
У финансирању су учествовале Светска банка, локална заједница и ОШ "Карађорђе", а вредност пројекта 944.683.дин.
2. Пројекат: **Реновирање дела спортских терена и изградња терена за одбојку на песку**
У финансирању су учествовали СИДА и Одбојкашки клуб Топола.
Вредност пројекта 566.200 дин.
3. Пројекат : **Опремање кабинета информатике**
У финансирању су учествовали СИДА и Општина Топола.
Вредност пројекта 648.920 дин.
4. Пројекати свих школа са територије општине Топола : **Школе за будућност**
У финансирању учествовала СИДА.
Вредност свих пројеката 535.853 дин.
5. Пројекат : **Моја школа без насиља**
У финансирању учествовао UNICEF. У пројекту укључена ОШ "Карађорђе" Топола.

Обуке запослених у школама

Обуку прошло око 90% запослених у свих пет школа на територији општине, а обуке су организоване из следећих области:

1. **Активно учење** (Обуку прошло око 90% запослених у свих пет школа на територији општине),
2. **Умеће комуникације.** (Обуку прошли наставници предметне и разредне наставе из ОШ "Карађорђе"),
3. **Обука за рад на рачунару** (У свим школама на територији општине обуку прошло око 50 % наставног особља),

4. **Моја школа - школа без насиља** (Обуку прошли сви радници ОШ "Карађорђе")
5. **Буквар дечјих права** (Обуку прошло око 20% запослених у свих пет школа на територији општине),
6. **Здраво одрастање** (Обуку прошли васпитачи из дечјег вртића "Софија Ристић" и наставници разредне наставе из ОШ "Карађорђе"),
7. **Школско развојно планирање** (Обуку прошло око 30% запослених у свих пет основних школа на територији општине и професори средње школе)

Значајније активности Националне службе запошљавања, филијала Крагујевац, испостава Топола

У 2007. години ова служба је организовала следеће активности:

1. Две обуке за активно тражење посла, на којима је учествовало у просеку по 30 лица,
2. Две једнодневне обуке **„Како започети и водити свој бизнис,,** - самозапошљавање, на којима је укупно учествовало 81 лице,
3. Тродневна обука **„ Како започети и водити свој бизнис,,** - самозапошљавање, коју је успешно завршило 24 лица, а од тог броја 13 лица је поднело захтеве за самозапошљавање, чија је реализација у току,
4. У току је пројекат **„ Отпремником до посла,,**

Планиране су две обуке до краја године:

1. За вођење пословних књига за 7 незапослених лица и
2. Основна информатичка обука за 10 незапослених лица.

Пројекти које је Црвени крст реализовао у 2006. и 2007. години су:

1. Бонус Модел Програм за стара лица (обухваћено 60 корисника) **„И ми додајемо живот годинама,,**. Пројекат је трајао 10 месеци, од марта 2006. године до децембра 2006. године. Вредност пројекта је био 170.000 динара, а донатор је Шпански Црвени крст.

2. Пројекат Народне кухуње, донација Владе Републике Србије и Норвешког Црвеног крста (у артиклима хране за припрему оброка, тако да немамо финансијску вредност). Пројекат је подржала и Скупштина општине Топола покривањем материјалних трошкова за припрему оброка. Пројекат је трајао 4 месеца тј. од 01.02.2007-31.05.2007. за укупно дневно 350 корисника на три дистрибутивна пункта.

3. Програм **Бриге о старима** са ПСП подршком Црвени крст реализује од фебруара 2002. године уз финансијску помоћ Шпанског Црвеног крста. Од 2007. године пројекат финансира Британски Црвени крст. Финансијска подршка пројекту је 10.405 динара месечно. Пројекат ће се спроводити до краја 2008. године.

4. У сарадњи Министарства здравља, Глобал фонда и Црвеног крста Србије, Црвени крст Топола је био подпартнер на пројекту Контрола туберкулозе у Србији. Пројекат је реализован у Колективном центру „Карађорђе,, у Јарменовцима. Рађена је едукација и превентива на тему ТБЦ-а у сарадњи са АТД службом Дома здравља у Тополи. Сви корисници Колективног центра „Карађорђе,, у Јарменовцима добили су по пакет са артиклима хране.

Анекс 1 Акциони планови

ПРИОРИТЕТ 1: ДЕЦА И МЛАДИ

Приоритет бр. 1		Име: Деца и млади				
Оперативни циљ 1: Стварање услова за организовани боравак за децу при дечјем вртићу и основним школама (продуженог боравка)						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Израда истраживања са циљем прецизних статистичких података о потребама деце за продуженим боравком	Јануар 2008.	Септембар 2008.	- Финансијска средства -	- Предшколске установе - Основне школе - Локална самоуправа	- Реализовано истраживање
	Едукација наставника и васпитача за рад у продуженом боравку	Септембар 2008.	јун 2009.	- Финансијска средства	- Предшколске установе - Основне школе - Локална самоуправа	-Број едукованих васпитача
	Одређивање простора за рад и формирање боравка при вртићу и школама	Септембар 2009.	Јун 2010.	- Финансијска средства - Додатно обезбедити простор кроз доградњу у Дечјем вртићу	- Предшколске установе - Основне школе - Средње школе - Локална самоуправа	- Број опремљених објеката
	Израда Годишњег програма рада и почетак функционисања продуженог боравка	Септембар 2010.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Обезбедити наставна средства неопходан за рад	- Предшколске установе - Основне школе - Средње школе - надлежна Министарства - Локална самоуправа - Донатори	-Број (мрежа)продужених боравака на нивоу општине - Број деце укључене у продужени боравак

				продуженог боравка		- Број запослених васпитача и наставнике разредне наставе
Оперативни циљ 2: Стварање услова за формирање добро организованог простора за слободно време деце млађег узраста у виду дечјих паркова са реквизитима за забаву и игру деце (клацкалице, љуљашке итд.)						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Одређивање локације за постављање дечјих паркова	Јануар 2008.	Децембар 2008.	- Финансијска средства	- Општина Топола - Задужбина краља Петра - Дечји вртић'Софија Ристић" - Месне заједнице општина Топола	Број локација које су слободне за градњу
	Изградња дечјих паркова и набавка реквизита за њихово опремање	Јануар 2009.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства за набавку опреме у циљу опремања дечјих паркова(љуљашке, клацкалице итд.)	- Општина Топола - Задужбина краља Петра - Дечји вртић'Софија Ристић" - Месне заједнице општина Топола	- Број изграђених паркова са реквизитима
Оперативни циљ 3: Организовање програма подршке талентованој деци						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Рад на идентификацији талентоване деце	Јануар 2008.	Децембар 2010.	- Додатна едукација наставника за	- Основне школе на територији општине Топола - Школска управа у	- Број одржаних предавања - Број младих

				рад на откривању талентоване деце	Крагујевцу - Центар за теленте у Крагујевцу - Истраживачка станица Петница -ОШ "Милош Црњански"	присутних на предавањима
	Израда програма подршке на нивоу свих школа у зависности од интересовања деце за посебан начин рада	Јануар 2008.	Јун 2009.	- Финансијска средства - Стручни кадар	- Основне школе на територији општине Топола - Школска управа у Крагујевцу - Центар за теленте у Крагујевцу - Истраживачка станица Петница -ОШ "Милош Црњански"	- Израђен програм рада са даровитом децом
	Отварање огранка Центра за таленте на територији општине Топола	Септембар 2009.	Јун 2010.	- Финансијска средства - Стручни кадар - Набавка нових наставних средстава у циљу осавремењавања наставе	- Основне школе на територији општине Топола - Школска управа у Крагујевцу - Центар за теленте у Крагујевцу - Истраживачка станица Петница -ОШ "Милош Црњански"	- Број деце укључен у рад Центра за таленте
	Рад на промоцији успеха талентоване деце	Јануар 2008.	децембар 2012.	- Активирање донатора за праћење активности деце	- Основне школе на територији општине Топола - Школска управа у Крагујевцу - Центар за теленте у Крагујевцу - Истраживачка станица Петница	-Број ученика укључених у додатне активности -Успех ученика на регионалним и републичким смотрема и такмичењима

					-ОШ "Милош Црњански"	талената
Оперативни циљ 4: Стварање услова за побољшање успеха и владања ученика						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Одређивање ученика из дисфункционалних породица и материјално лошом ситуацијом за похађање програма	Јануар 2008	Децембар 2008.	Стручна већа	- Све школе на територији општине	- Одређен број ученика за похађање програма
	Организовање програма подршке учења-учења	Јануар 2008.	Септембар 2008.	- Стручно особље	- Све школе на територији општине - Удружења грађана - Школска управа у Крагујевцу	- Израђен програм подршке
	Организовани рад са родитељима (едукација родитеља) за рад са децом	Септембар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства	- Све школе на територији општине - Удружења грађана - Школска управа у Крагујевцу	- Број релизованих радионица са родитељима на годишњем нивоу
	Разноврсне обуке наставника (оцењивање ученика итд.)	Јануар 2008	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства за нове едукације наставног кадра(комуникацијске вештине,рад на рачунару)	- Све школе на територији општине - Удружења грађана - Школска управа у Крагујевцу	- Број реализованих обука за наставнике на годишњем нивоу -Број едукованих наставника на годишњем нивоу

	Примена програма са циљем побољшања владања ученика	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Едуковани кадар - Материјална средства за набавку нових савремених наставних средстава	- Све школе на територији општине - Удружења грађана - Школска управа у Крагујевцу	- Смањен број негативних оцена на класификационим периодима - побољшано владање ученика
--	---	--------------	----------------	---	--	--

Оперативни циљ 5: Организовање и реализација програма превенције болести зависности у основним школама

Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Анкетирање ученика	Јануар 2008.	Септембар 2008.	- Материјална и финансијска средства	- Основне школе на територији општине - Средњошколски центар "Краљ Петар "	- Број анкетираних ученика
	Едукација наставника и родитеља	Јануар 2008	Јануар 2012.	- Финансијска средства - Стручно особље (педагози, психолози...) - Материјална средства за едукацију	- Дом здравља "Свети Ђорђе" - ОУП Топола - Основне школе на територији општине - Средњошколски центар "Краљ Петар " - Центар за социјални рад - одељење у Тополи	- Број наставника који су прошли едукације на годишњем нивоу - Број наставника који су прошли едукације на годишњем нивоу
	Организација алтернативних активности за промоцију здравих стилова	Септембар 2009.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства за	- Дом здравља "Свети Ђорђе" - ОУП Топола	- Број организованих манифестација на годишњем нивоу

	живота(турнири,ликовни и литерарни конкурси)			организацију наградних конкурса (ликовних,литерарних) и спортских турнира	- Основне школе на територији општине -Средњошколски центар "Краљ Петар " -Центар за социјални рад - одељење у Тополи	
	Имплементација програма"Примарне превенције болести зависности"	Септембар 2008.	Децембар 2012.	-Финансијска средства - Стручно особље (педагози, психолози...) - Материјална средства за едукацију	-Дом здравља"Свети Ђорђе" -ОУП Топола - Основне школе на територији општине -Средњошколски центар "Краљ Петар " -Центар за социјални рад - одељење у Тополи	- Број реализованих активностиса ученицима,родитељима и наставницима (радионице,трибине,предавања)
	Формирање Вршњачких тимова с циљем вршњачке едукације	Септембар 2008.	Март 2009.	-Финансијска средства - Стручно особље (педагози, психолози...) - Материјална средства за едукацију	-Дом здравља"Свети Ђорђе" -ОУП Топола - Основне школе на територији општине -Средњошколски центар "Краљ Петар " -Школска управа у Крагујевцу -Центар за социјални рад - одељење у Тополи	- Формиран тим вршњачких едукатора - Број реализованих радионица вршњачких едукатора на годишњем нивоу
Оперативни циљ 6: Сензибилизација локалне средине за потребе и проблеме младих						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка

Организовање активности за представљање младих – трибине на теме „потребе младих“	Јануар 2008	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства - Подршка медија	- Локална самоуправа - Све школе на територији општине - Центар за социјални рад - Задужбина Краља Петра I - Локални медији - Удружења грађана - Групе младих - НСЗ	-3 одржаних трибина на годишњем нивоу - 2 одржана културно-забавна догађаја
Штампање летака, лифлета, , часописа који се баве садржајима везаним за младе	Јануар 2008	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	- Локална самоуправа - Све школе на територији општине - Центар за социјални рад - Задужбина Краља Петра I - Локални медији - Удружења грађана - Групе младих - НСЗ	-1 часопис, 1000 летака, 1000 лифлета на годишњем нивоу
Организовање емисија са младима, стручњацима , представницима институција	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства - Подршка медија	- Локална самоуправа - Све школе на територији општине - Центар за социјални рад - Задужбина Краља Петра I - Локални медији - Удружења грађана - Групе младих - НСЗ	- 1 наступ на медијима месечно
Посета младих некој организацији ради размене искуства	Јануар 2008	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	- Локална самоуправа - Све школе на територији општине - Центар за социјални рад - Задужбина Краља Петра I - Локални медији - Удружења грађана - Групе младих	- 1 посета месечно

					- НСЗ	
	Организовање изложба младих различитог садржаја	Јануар 2008	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	- Локална самоуправа - Све школе на територији општине - Центар за социјални рад - Задужбина Краља Петра I - Локални медији - Удружења грађана - Групе младих - НСЗ	- 1 изложба месечно

Оперативни циљ 7: Формирање Дома за младе

Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Мотивисање надлежних институција за обезбеђење простора	Јануар 2008.	Јун 2008.	-Материјална средства	- Локална самоуправа - Све школе на територији општине Аранђеловац - Задужбина Краља Петра I - Локални медији - Удружења грађана - Групе младих - КУД - Црква -Туристичка организација - Спортска удружења	- Број посета и формалних писама надлежним институцијама
	Укључивање и едукација потребних стручњака	Јун 2008.	Јануар 2009.	-Материјална и финансијска средства	- Локална самоуправа - Све школе на територији општине Аранђеловац - Задужбина Краља Петра I	- Број едукованих стручњака

					<ul style="list-style-type: none"> - Локални медији - Удружења грађана - Групе младих - КУД - Црква -Туристичка организација - Спортска удружења 	
	Израда пројекта за Дом младих	Јануар 2009.	Јун 2009.	-Материјална и финансијска средства	<ul style="list-style-type: none"> - Све школе на територији општине Аранђеловац - Задужбина Краља Петра I - Локални медији - Удружења грађана - Групе младих - КУД - Црква -Туристичка организација - Спортска удружења 	- Израђен пројекат за Дом за младе
	Промоција и прикупљање потребних средстава	Јун 2008.	Јун 2009.	-Материјална и финансијска средства	<ul style="list-style-type: none"> - Све школе на територији општине Аранђеловац - Задужбина Краља Петра I - Локални медији - Удружења грађана - Групе младих - КУД - Црква -Туристичка организација - Спортска удружења 	- Број штампанаог промотивног материјала
	Оснивање Дома за младе и израда плана и програма рада на годишњем нивоу	Јун 2009.	Децембар 2012.	-Материјална и финансијска средства	<ul style="list-style-type: none"> - Све школе на територији општине Аранђеловац - Задужбина Краља Петра I - Локални медији - Удружења грађана 	- Формиран Дома за младе - Израђен програм и план рада на годишњем нивоу

					<ul style="list-style-type: none"> - Групе младих - КУД - Црква -Туристичка организација - Спортска удружења 	- Број организованих културних, забавних програма и јавних трибина
Оперативни циљ 8: Формирање Саветовалишта за репродуктивно здравље младих						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Едукација стручњака и родитеља	Јануар 2008	Јануар 2009.	<ul style="list-style-type: none"> - Финансијака средства за едукације - Материјална средства - Подршка медија 	<ul style="list-style-type: none"> -Дом здравља"Свети Ђорђе" -Средњошколски центар "Краљ Петар " -Центар за социјални рад - одељење у Тополи -Локална самоуправа - Локални медији 	<ul style="list-style-type: none"> - 4 едукованих стручњака - Број одржаних радионица за родитеље - Број присутних родитеља на радионицама
	Организовање вршњачких едукација за ученике	Јануар 2008	Јануар 2009.	<ul style="list-style-type: none"> - Материјална и финансијска средства 	<ul style="list-style-type: none"> -Дом здравља"Свети Ђорђе" -Средњошколски центар "Краљ Петар " - Локални медији 	<ul style="list-style-type: none"> - 4 едукованих вршњачких едукатора -5 организованих вршњачких едукација
	Формирање Саветовалишта при Дому здравља	Јануар 2009.	Септембар 2009.	<ul style="list-style-type: none"> - Материјална и финансијска средства 	<ul style="list-style-type: none"> -Дом здравља"Свети Ђорђе" -Средњошколски центар "Краљ Петар " -Центар за социјални рад - одељење у Тополи -Локална самоуправа - Локални медији 	- Формирано Саветовалиште при Дому здравља
	Обезбеђивање медицинске и друге опреме за рад	Септембар 2009.	Децембар 2009.	<ul style="list-style-type: none"> - Донаторска средства 	<ul style="list-style-type: none"> -Дом здравља"Свети Ђорђе" 	- Опремељено Саветовалиште са

	Саветовалишта				-Средњошколски центар "Краљ Петар " -Центар за социјални рад - одељење у Тополи -Локална самоуправа - Локални медији	свом потребном опремом
	Почетак рада Саветовалишта и успостављање сарадње са релевантним установама	Децембар 2009.	Децембар 2012.	- Донаторска средства - Подршка медија	-Дом здравља"Свети Ђорђе" -Средњошколски центар "Краљ Петар " -Центар за социјални рад - одељење у Тополи -Локална самоуправа - Локални медији	- 10 организованих посета младих из школа у току месеца - Број младих који дођу у Саветовалиште на месечном нивоу

ПРИОРИТЕТ 2: ОЧУВАЊЕ И ЈАЧАЊЕ КАПАЦИТЕТА ПОРОДИЦЕ

Приоритет бр. 2 Име: Очување и јачање капацитета породице						
Оперативни циљ 1: Организовање превентивних програма којим би се позитивно утицало на функцију јачања родитељства-за адекватно разумевање развојних, психолошких и емотивних потреба деце						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Организовање семинара „Школа за родитеље, за стр. раднике ЦСР и школа	Јануар 2008.	Децембар 2012..	-техничка опрема -материјална	- Локална самоуправа - Све школе на територији општине	-број полазника укључених у семинар на

	(едукација едукатора и родитеља-старатеља)			средства	- Центар за социјални рад - Удружења грађана	годишњем нивоу -бр. успешно едуованих учесника на годишњем нивоу -бр, укључених волонтера на годишњем нивоу
	Организовање семинара „Умеће одрастања“ (психолошко примарни-превентивни рад са младима)	Јануар 2008.	Децембар 2012.	-техничка опрема -материјална средства	- Локална самоуправа - Све школе на територији општине - Центар за социјални рад - Удружења грађана	-број полазника укључених у семинар на годишњем нивоу -број одржаних радионица на годишњем нивоу -смањен број мал. деце учиниоца прекршајних и крив.дела. на годишњем нивоу
	Организовање тематских родитељских састанака	Јануар 2008.	Децембар 2012.	-средства за реализацију	- Све школе на територији општине - Центар за социјални рад	-број одржаних тематских род.састанака на годишњем нивоу - Број родитеља који су присуствовали састанцима на годишњем нивоу
	Организовање промотивне активности - тематске и контакт радио-емисије, штампани материјал	Јануар 2008.	Децембар 2012.	-средства за реализацију активности	- Локална самоуправа - Све школе на територији општине - Центар за социјални рад - Удружења грађана - Локални медији	-број тематских радио емисија на годишњем нивоу -број штапаног материјала на годишњем нивоу

Оперативни циљ 2: Формирање саветовалишта за брак и породицу						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Едукација стручног тима за рад у саветовалишту	Септембар 2008.	Јануар 2009.	- Финансијска средства - Стручни кадар	-ЦСР - Локална самоуправа	Едукован 5- члани тим
	Формирање саветовалишта за породицу при ЦСР	Јануар 2009.	Јун 2009.	-Финансијска средства - Материјална средства	-ЦСР -Локална самоуправа	- Формирано Саветовалиште -Број укључених у рад саветовалишта
Оперативни циљ 3: Формирање мобилног тима за рад на терену са породицама, као и јачање капацитета ЦСР у Тополи и едукација за чланове мобилног тима.						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Формирање мобилног тима	Јун 2009.	Септембар 2009.	-техничка опрема -едукован стручни кадар -едуковани волонтери	-ЦСР - Локална самоуправа	- Формиран мобилни тим
	Едукација чл.мобилног тима и успостављање правила рад м.т.	Јун 2009.	Септембар 2009.	-Финансијска средства - Материјална средства	-ЦСР -Локална самоуправа	- Едукован 3-члани стручњачки тим
	Рад мобилног тима на терену	Септембар 2009.	Децембар 2012.	-Финансијска средства - Материјална средства	-ЦСР -Локална самоуправа	- Број теренских посета - Број корисника
Оперативни циљ 4: Психосоцијална и правна подршка породицама, нарочито породицама у кризи и једнородитељским породицама- мобилни тим и СОС телефон.						

Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Оснивање СОС телефона за жртве насиља у породици, пре свега деца и жене.	Јануар 2009.	Јун 2009.	- Финансијска средства - Обуке за волонтере за СОС службу	- Локална самоуправа - ЦСР - Здравствени центар - МУП - локални медији - ЦК - Општински суд - Тужилаштво - Школе (основне и средње) - Локална самоуправа - Удружења грађана	- Формиран сервис СОС телефона - Број укључених мултидисциплинарних стручњака - Број укључених едукованих волонтера - Број позива - Сарадња после позива и обраћање институцијама и НВО

Оперативни циљ 5: Јачање службе ЦСР за бављење проблемима породице и подизање нивоа заштите породице

Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Стицање стручних знања о проблему насиља у породици кроз разне врсте едукација за стручно особље	септембар 2009.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Стручни кадар - Едукације	- ЦСР - Локална самоуправа	- Број едукованих стручњака
	Развијање програма за заштиту и третман жртава насиља, са нагласком на мултидисциплинарни приступ	Децембар 2008.	Децембар 2012.		- ЦСР - Локална самоуправа - Здравствени центар - локални медији - ЦК	- Број новоформираних програма за заштиту и третман жртава насиља у

					<ul style="list-style-type: none"> - Општински суд - Тужилаштво - Школе (основне и средње) - Локална самоуправа - НВО 	породици
--	--	--	--	--	---	----------

ПРИОРИТЕТ 3: СТАРА ЛИЦА

Приоритет бр. 3 Име: Стара лица						
Оперативни циљ 1: Снимање терена и идентификација најугроженијих старих на територији целе општине Топола						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Прикупљање података о: - висини прихода - члановима породице - социјалној изолованости - здравственом стању - евентуалним потребама у области пружања услуга неге, здравства и др.	Јануар 2008.	Јун 2008.	- Информатичка подршка. - Едукације намењене члановима тима и волонтерима. - Материјална средства - Финансијска средства	<ul style="list-style-type: none"> - Референти МЗ - Фонд ПИО - Фонд 333 - Подаци из картотека у амбулантама (сеоским и дому здравља) - Центар за социјални рад - Црвени крст - Удружење пензионера - НВО које се баве 	<ul style="list-style-type: none"> - Валидна база података - Мотивисаност испитаника (корисника) и учесника у решавању и кроз одазив на анкетирање - Подршка медија

					<ul style="list-style-type: none"> - проблемима старих - Медији 	
	Ажурирање података ради сталне информисаности о ангажованости заједнице о проблемима и потребама старих	Јун 2008.	Децембар 2012.	<ul style="list-style-type: none"> - Финансијска средства - Едукације намењене члановима тима и волонтерима. 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - Центар за социјални рад - Црвени крст - Удружење пензионера - НВО које се баве проблемима старих 	- Број ажурирања у току године (намање 5 пута у току године)
Оперативни циљ 2: Развој ванинституционалне заштите старих лица (здравствене заштите и помоћи у кући)						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Организовање програма бриге о здравственом стању и пружању услуга из области ЗЗ	Јануар 2008.	Децембар 2012.	<ul style="list-style-type: none"> - Финансијска средства - Материјална средства - Људски ресурси - Мед. опрема 	<ul style="list-style-type: none"> - Примарна здравствена заштита (кућно лечење и патронажна служба) - Центар за социјални рад - Црвени крст - НВО које се баве проблемима старих - Удружење пензионера 	<ul style="list-style-type: none"> - Број реализованих здравствених програма - Број лица којима се пружа свакодневна здравствена помоћ
	Едукативни програми (за стручна лица и чланове породице)	Септембар 2008.	Септембар 2009.	<ul style="list-style-type: none"> - Финансијска средства - Материјална средства - Људски ресурси - Пропагандни материјал (о болестима, лечењу) 	<ul style="list-style-type: none"> - Локална самоуправа - Примарна здравствена заштита (кућно лечење и патронажна служба) - Центар за социјални рад - Црвени крст - НВО које се баве проблемима старих - Удружење пензионера 	<ul style="list-style-type: none"> - повећан број едукованих лица из околине (породице и суседства) - смањења броја посета кућног лечења - смањења броја позива хитној помоћи

	Обука геронто домаћица	Јун 2008.	Септембар 2008.	- Финансијска средства - Едукације	- Локална самоуправа - Центар за социјални рад Црвени крст - НВО које се баве проблемима старих	5 обучених геронтодомаћица
	Организовање сервиса за пружање услуга (геронто домаћице)	Септембар 2008.	Септембар 2009.	- Финансијска средства - Опрема - Линија за саветовање (консултативне службе)	- Локална самоуправа - Центар за социјални рад Црвени крст - НВО које се баве проблемима старих	- Формиран сервис за пружање геронто услуга и услуга помоћи у кући старим лицима - Задовољство степеном пружених услуга

Оперативни циљ 3: Оснивање Клубова за старе по селима

Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Опремање простора за Клуб за стара лица	Јун 2008.	Децембар 2012.	- Материјално техничка средства (превозна средства, просторије, литература, покретна библиотека - Финансијска средства	- Локална Самоуправа, - Дом здравља -Црвени крст -Центар за социјални рад -Удружење пензионера и инвалида	Отворен Клуб за старе у 5 села

Оперативни циљ 4: Унапређење организације слободног времена старих лица

Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Организовање програма психосоцијалне подршке	Јун 2008.	Децембар 2012.	- Комплетна опрема за клуб - Финансијска средства	-Црвени крст -Центар за социјални рад -Удружење пензионера и инвалида	Отворен Клуб са старе
	Организовање курсава, радионица, саветовалшта	Септембар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Едукатори	-Црвени крст -Центар за социјални рад	Број реализованих радионица, предавања, обука у Клубу на годишњем нивоу
	Организовање мини производних програма	Септембар 2009.	Децембар 2012.	- Финансијска средства	- Локална Самоуправа, - Дом здравља -Црвени крст -Центар за социјални рад -Удружење пензионера и инвалида - НВО које се баве проблемима старих	- Број реализованих мини производних програма - Број старих лица укључених у мини програме
	Успостављање сарадње са другим организацијама	Јун 2008.	Децембар 2012.	- материјална средства	- Локална Самоуправа, - Дом здравља -Црвени крст -Центар за социјални рад -Удружење пензионера и инвалида - НВО које се баве проблемима старих	- Број успостављених партнерства - Број заједничких програма реализованих у партнерству
Оперативни циљ 5: Проширење капацитета службе за доставу хране старима у кућама-«хране на точковима»						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за	Индикатори

					имплементацију	учинка
	Набавка додатне опреме и кадра	Набавка додатне опреме и кадра	Набавка додатне опреме и кадра	- Финансијска средства - Материјална средства	- Локална самоуправа - Удружења старих - Црвени крст - Центар за социјални рад	Купљено 1 возило, додатна опрема и запошљено 2 особе за спремање хране
Оперативни циљ 6: Формирање Геронтолошког центра за стара лица						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Едукација стручног кадра за рад у Геронтолошком центру	Септембар 2010.	Јануар 2011.	- Финансијска средства - Едукатори	- Црвени крст - Центар за социјални рад	Едуковано 6 стручњака
	Отворање и рад геронтолошког центра	Јануар 2011.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	- Локална самоуправа - надлежна Министарства - Страни донатори - Удружења старих - Црвени крст - Центар за социјални рад	Формиран Геронтолошки центар

ПРИОРИТЕТ 4: Особе са инвалидитетом

Приоритет бр. 4		Име: Особе са инвалидитетом				
Оперативни циљ 1: Подићи ниво свести заједнице о ОСИ у друштву, и ОСИ о правима, положају и потребама						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Организовање програма јавног образовања о питањима везаним за инвалидност (радио емисија, трибина, предавања, семинара..)	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства	-ЦСР - УГ „Загрљај“ -Локални радио	-број радио емисија,гостију, слушалаца, обрађене теме -број одржаних трибина,број предавача,посећеност -број одржаних семинара,учесника, степен задовољства

	Организовање акција за подизање свести ОСИ у друштву, њиховим правима, потребама, потенцијалима и доприносу (организовање радионица у вртићу, школама, локалној управи, јавним предузећима за децу, наставнике, васпитаче, запослене у јавним службама	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства	-ЦСР - УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа	-број одржаних радионица, учесника у њима, задовољство учесника
	Дизајнирање, штампање и дистрибуција постера и др. промотивног материјала	Јануар 2008.	Септембар 2008.	- Финансијска средства	-ЦСР - УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа	-тираж штампаног материјал

Оперативни циљ 2: Побољшати приступачности окружења - обухвата и приступачност окружењу са зградама и приступачност у смислу приступа информацијама/ комуникацији

Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Организовање кампање подизања нивоа свести о значају приступачности за изједначавање могућности ОСИ	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	- УГ „Загрљај“ -ЦСР - Локална самоуправа - Све васпитно-образовне установе - Црвени крст - Удружења грађана	-број кампања - број учесника на кампања

Организовање обука о универзалном дизајну и стандардима приступачности	Јануар 2008.	Децембар 2010.	- Финансијска средства за организовање обука	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа	-број одржаних обука о универзалном дизајну за представнике надлежних служби лок.управе, број полазника у две године
Прилагођавање улаза у јавне зграде за ОСИ (Општину, ЦСР, апотеку, биоскоп, библиотеку, аутобуску станицу, .)- изградња рампе за кретање ОСИ корисника колица и друге теже категорије особа са отежаном мобилношћу на јавним објектима у граду	Јун 2008.	Новембар 2008.	- Финансијска средства - Материјална средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа	-број прилагођених улаза - број приступачних места у граду
Ослобађање тротоара за кретање пешака и ”обарање” ивичњака за ОСИ и друга лица са отежаном мобилношћу	Септембар 2008.	Јануар 2009.	- Финансијска средства - Материјална средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа	- број прилагођених улица
Уградња звучног семафора за особе оштећеног вида	Јануар 2009.	Март 2009.	- Финансијска средства - Материјална средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа	- број улица где је уграђен звучни семафор

Оперативни циљ 3: Развити нове и унапредити већ постојеће услуге социјалне заштите које подржавају живот деце и младих ОСИ у заједници

Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Организовати дневне активности са децом, младима и њиховим родитељима у Друштву "Загрљај" (Организовање логопедског третмана за децу са сметњама у говору, организовање едукативних, креативних, радно-окупационих, спортско-рекреативних и др. садржаја за децу и младе ОСИ)	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа - ЦСР	-број деце корисника третмана,задовољство родитеља -Број одржаних радионица, број деце и родитеља корисника,
	Организовање психосоцијалне,дефектолошке и психолошке подршке у кући корисника (евидентиратње корисника, услуга и њихових потреба, селектовање пружаоца услуга, организовање обуке за пружаоце услуга, формирање мобилних тимова за посете на терену)	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа - ЦСР	-број корисника -број обучених пружалаца услуга -број пружених услуга -задовољство корисника
	Промовисање активности и услуга у локалној заједници	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа - ЦСР	-број нових корисника
Оперативни циљ 4: Развити нове и услуге социјалне заштите које подржавају живот						

одраслих ОСИ у заједници						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Организовати услуге кућне неге и помоћи у кући за ОСИ (најава и промовисање услуге кућне неге и помоћи, евидентирање потенцијалних корисника услуге и њихове потребе, селектовање пружаоца услуга, организовање обуке за пружаоце услуга, ангажовање ’’домаћица’’ за помоћ у кући)	Јануар 2008.	Децембар 2012.	-Материјална средства за одржавање обуке - Финансијска средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа - ЦСР - Црвени крст	-број корисника услуга -број потенцијалних пружалаца услуга -број обучених особа, квалитет обуке -број пружалаца услуга -број нових корисника
	Организовати психосоцијалу и правну подршку у кући корисника (евидентирање корисника, формирање мобилних тимова за посете на терену, едуковање волонтера за рад у мобилном тиму)	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа - ЦСР - Црвени крст	- број корисника - број обучених пружалаца услуга - број пружених услуга
	Развити и успоставити хранитељство за ОСИ (мотивација потенцијалних хранитеља, едукација и селекција хранитеља, смештај ОСИ у хранитељске породице)	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа - ЦСР - Црвени крст	- број корисника - број обучених пружалаца услуга - број пружених услуга
Оперативни циљ 5: Омогућити капацитете за повремени, краткорочни смештај ОСИ у случају немогућности примарне породице да се брине о свом члану (болест, одлазак у						

болницу, бањско лечење,...)						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Мотивисање породица за пружање услуга повремениог, краткорочног смештаја ОСИ	Јануар 2008.	Децембар 2008.	- Финансијска средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа - ЦСР - Црвени крст	-број пријављених породица
	Селектовање одређеног броја породица	Јануар 2009.	Март 2009.	- Финансијска средства	- УГ „Загрљај“	-број селектованих породица
	Обука породица за прихват ОСИ	Април 2009.	Јун 2009.	-Материјална средства за одржавање обуке - Финансијска средства	- УГ „Загрљај“ - ЦСР	-број обучених породица за смештај
	Обезбедити буџет за ову врсту услуга	Септембар 2009.	Децембар 2012.	- Финансијска средства	- Локална самоуправа	-алоцирана буџетска ставка -број корисника у смештају код породица
Оперативни циљ 6: Олакшати мобилност ОСИ из сеоског подручја						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Набавка специјализованог комби возила за превоз	Јануар 2008.	Децембар 2008.	-возило	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа	-купљено возило

	ОСИ					
	Ангажовање возача и обезбеђивање буџета за плату и гориво	Новембар 2008.	Децембар 2008.	-возач	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа	- ангажован возач
	Прављење распореда коришћења возила	Јануар 2009.	Децембар 2012.	- Финансијска средства за плату и гориво	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа	- број корисника који се превозе - број линија у току дана
Оперативни циљ 7: Оснажити све релевантне институције и кадрове на које су упућене ОСИ						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Успоставити јединствену евиденцију ОСИ у свим институцијама, ажурирати базу података о ОСИ	Јануар 2008.	Јануар 2009.	- Финансијска средства - Материјална средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа - ЦСР - Све васпитно-образовне установе - Црвени крст - Удружења грађана - Дом здравља	- успостављена јединствена евиденција ОСИ
	Организовање обука стручњака који раде са ОСИ (наставници, социјални радници, лекари, општински службеници...)	Септембар 2008.	Јун 2008.	- Финансијска средства - Материјална средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа - ЦСР - Све васпитно-образовне установе - Црвени крст - Удружења грађана - Дом здравља	-број стручњака који су прошли обуку

	Организовање обука волонтера за рад са ОСИ	Јануар 2009.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	- УГ „Загрљај“ - Локална самоуправа - ЦСР - Све васпитно-образовне установе - Црвени крст - Удружења грађана - Дом здравља	-број волонтера који су прошли обуку
--	--	--------------	----------------	--	--	--------------------------------------

ПРИОРИТЕТ 5: Ромска популација

Приоритет бр. 5 Име: Ромска популација						
Оперативни циљ 1: Унапређење услова становања ромске популације						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Израда урбанистичких и грађевинских пројеката и регулација правно-имовинских односа	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства	-Министарство за људска и мањинска права -Међународне институције -Министарство за инфраструктуру -Општина Топола -Урбанизам Топола -Ромско удружење у Тополи -Дирекција за изградњу града -Центар за социјални рад -Црвени крст Топола	- Урбанизована дивља насеља
	Уређење инфраструктуре	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска	-Министарство за људска и	-уређена

	насеља			средства	мањинска права -Међународне институције -Министарство за инфраструктуру -Општина Топола -Урбанизам Топола -Ромско удружење у Тополи -Дирекција за изградњу града -Центар за социјални рад -Црвени крст Топола	инфраструктура
	Изградња нових објеката	Јануар 2008.	Септембар 2008.	- Финансијска средства	-Министарство за људска и мањинска права -Међународне институције -Министарство за инфраструктуру -Општина Топола -Урбанизам Топола -Ромско удружење у Тополи -Дирекција за изградњу града -Центар за социјални рад -Црвени крст Топола	- изграђена нова стамбена јединица од најмање 30 станова

Оперативни циљ 2: Организовање превентивних здравствених програма за Ромску популацију

Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Организовање здравствених прегледа Ромске популације	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	-Министарство здравља -Министарство за људска и мањинска права -Међународне институције -Дом здравља Топола -Општина Топола -Ромска удружења у Тополи -Центар за социјални рад -Црвени крст Топола	-број реализованих здравствених прегледа

	Отварање здравствених картона	Јануар 2008.	Децембар 2010.	- Материјална средства	-Министарство здравља -Министарство за људска и мањинска права -Међународне институције -Дом здравља Топола -Општина Топола -Ромска удружења у Тополи -Центар за социјални рад -Црвени крст Топола	-број отворених здравствених картона
	Обезбеђивање здравствених књижица и права коришћења здравствене заштите	Јун 2008.	Новембар 2008.	- Финансијска средства - Материјална средства	-Министарство здравља -Министарство за људска и мањинска права -Међународне институције -Дом здравља Топола -Општина Топола -Ромска удружења у Тополи -Центар за социјални рад -Црвени крст Топола	-број прилагођених улаза - број припадника ромске популације укључен у редован систем здравствене заштите
Оперативни циљ 3: Обезбедити услове за већу интеграцију Ромске деце и младих у образовни систем						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Организовати посебне програме у основним и школским установама за инклузију ромске деце и омладине	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	-Министарство спорта, образовања и културе -Министарство за људска мањинска права -Међународне институције -Општина Топола -Средња школа -Ромска удружења у Тополи -Центар за социјални рад -Црвени крст Топола	-број реализованих програма -број Ромске деце и омладине обухваћеним програмима

	Организовање радионица за родитеље	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства - Материјална средства	-Министарство спорта, образовања и културе -Министарство за људска мањинска права -Међународне институције -Општина Топола -Средња школа -Ромска удружења у Тополи -Центар за социјални рад -Црвени крст Топола	-број радионица -број родитеља -задовољство корисника
	Организовање јавних трибина и семинара на тему инклузије Ромске деце и омладине	Јануар 2008.	Децембар 2012.	- Финансијска средства	-Министарство спорта, образовања и културе -Министарство за људска мањинска права -Међународне институције -Општина Топола -Средња школа -Ромска удружења у Тополи -Центар за социјални рад -Црвени крст Топола	-број трибина и семинара - број присутних на трибинама и семинарима
Оперативни циљ 4: Креирати посебне програме запошљавања на локалном нивоу за ромску популацију						
Код	Активност	Почетак	Завршетак	Ресурси	Тело задужено за имплементацију	Индикатори учинка
	Организовати промотивне активности у циљу мотивације Ромске популације за запошљавање	Јануар 2008.	Децембар 2012.	-Материјална средства за одржавање обуке - Финансијска средства	-НСЗ -Међународне институције -Општина Топола -Средња школа -Ромска удружења у Тополи -Центар за социјални рад	-број реализованих програма у току године - број припадника Ромске популације обухваћеним

					-Црвени крст Топола -Приватни сектор	програмима
--	--	--	--	--	---	------------

Легенда:

ЦСР-Центар за социјални рад

НСЗ-Национална служба за запошљавање

НВО – Невладине организације, удруженја граѓана

ЦК – Црвени крст